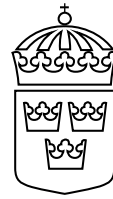


Regeringens proposition

2016/17:61



Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Prop.
2016/17:61

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 8 december 2016

Stefan Löfven

Peter Hultqvist
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås lagändringar med anledning av att en uppföljning har gjorts av genomförandet i svensk rätt av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning.

När det gäller återvändandedirektivet föreslås en ny bestämmelse om prövningen av frågan om avvisning eller utvisning av en utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare och som har uppehållstillstånd i en annan EU-stat. Bestämmelsen innebär att en sådan utlänning med vissa undantag ska uppmanas att inom en skälig tid självmant bege sig till den andra EU-staten och att avvisning eller utvisning får beslutas först om en sådan uppmaning inte följts.

Vidare föreslås bl.a. förändrade regler om överklagande av Polismyndighetens beslut om återreseförbud i syfte att undvika att frågor som har nära samband med varandra handläggs av olika överinstanser.

När det gäller direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning föreslås att det inte längre ska vara ett krav för beviljande av ställning som varaktigt bosatt i Sverige att sökanden har permanent uppehållstillstånd.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2017.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)	5
3	Ärendet och dess beredning	11
4	Hur återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta har genomförts i svensk rätt	12
4.1	Återvändandedirektivet	12
4.2	Direktivet om varaktigt bosatta	13
5	Uppföljning av återvändandedirektivet	14
5.1	Särskilda regler när en tredjelandsmedborgare har uppehållstillstånd i en annan EU-stat	14
5.1.1	Behovet av en ny reglering	14
5.1.2	En uppmaning att avresa självmant innan ett beslut om avvisning eller utvisning fattas 15	
5.2	Tydligare regler om frivillig avresa och återreseförbud	23
5.2.1	Gällande regler om vart utlännen ska avvisas eller utvisas, tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud	23
5.2.2	Vad som ska avses med frivillig avresa	25
5.2.3	En ny tidsfrist för frivillig avresa	26
5.3	Överklagande av Polismyndighetens beslut om återreseförbud	26
5.3.1	Gällande regler om återreseförbud	26
5.3.2	Överklagande av Polismyndighetens beslut om återreseförbud	27
5.3.3	Särskild tidsfrist för överklagande	29
6	Uppföljning av genomförandet av direktivet om varaktigt bosatta	29
6.1	Kravet på permanent uppehållstillstånd som förutsättning för att få en ställning som varaktigt bosatt	29
6.2	Personkretsen	31
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	33
8	Konsekvenser av förslaget	33
9	Författningskommentar	34
Bilaga 1	Återvändandedirektivet	40
Bilaga 2	Direktivet om varaktigt bosatta	50
Bilaga 3	Det ändrade direktivet om varaktigt bosatta	60

Bilaga 4	Sammanfattning av departementspromemorian Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjeland-medborgares ställning (Ds 2016:3)	64	Prop. 2016/17:61
Bilaga 5	Promemorians lagförslag	65	
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser	70	
Bilaga 7	Lagrådsremissens lagförslag.....	71	
Bilaga 8	Lagrådets yttrande	71	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 december 2016		79	
Rättsdatablad.....		80	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 5 a kap. 1 och 4 §§, 8 kap. 21 och 22 §§ och rubriken närmast före 21 §, 12 kap 14 b–15 a §§, 14 kap. 7 a § och 16 kap. 6 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 8 kap. 6 a §, och närmast före 8 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a kap.

1 §²

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid har haft, och vid tiden för ansökan har,

1. permanent uppehållstillstånd,
2. ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, eller
3. uppehållstillstånd i Sverige som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska tid då sökanden haft uppehållstillstånd syftande till bosättning beaktas. Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skydds-

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, räknas även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, i den ursprungliga lydelsen samt rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/51/EU.

² Senaste lydelse 2014:198.

status-förklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, *beaktas* även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte *beaktas*.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden ska inte anses vara avbrott i vistelsen.

ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte *räknas*.

4 §³

Ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska inte beviljas

1. medborgare i en EU-stat, *eller*
2. övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §.

1. *en* medborgare i en EU-stat,
2. övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §, *eller*
3. *en utlänning vars vistelse i Sverige inte är av varaktig karaktär.*

8 kap.

Avvisning eller utvisning av en utlänning som har tillstånd att vistas i en annan EU-stat

6 a §

När en fråga uppkommer om avvisning eller utvisning enligt 2, 3 eller 6 § av en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse i en annan EU-stat ska den beslutande myndigheten uppmana utlänningen att inom en skälig tid självantaget bege sig till den andra EU-staten. Den beslutande myndigheten får avgöra frågan om avvisning eller utvisning först om utlänningen inte har följt en sådan uppmaning.

Första stycket gäller inte om

1. *Migrationsverket avvisar eller avslår en ansökan om uppehållstillstånd som enligt bestämmelser i*

³ Senaste lydelse 2014:198.

denna lag eller någon annan författning får bifallas efter inresan till Sverige,

2. utlänningen nekas att resa in i landet,

3. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns,

4. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet, eller

5. det är sannolikt att utlänningen inte skulle följa uppmaningen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om uppmaningar enligt första stycket.

Tidsfrist för frivillig återresa och återreseförbud

Tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud

21 §⁴

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet *i enlighet med beslutet* (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

En tidsfrist för frivillig avresa ska dock inte meddelas om

1. det finns risk för att utlänningen avviker,
2. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet,
3. utlänningen genom ett avvisningsbeslut nekas att resa in i landet,
4. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, eller
5. utlänningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller i stället för första stycket 12 kap. 15 § tredje stycket.

⁴ Senaste lydelse 2014:198.

I ett beslut om avvissning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet senast när tidsfristen löper ut.

Tidsfristen för frivillig avresa börjar löpa när beslutet om avvissning eller utvisning *vunnit* laga kraft eller när utlänningen förklarat sig nöjd med beslutet.

I ett beslut om avvissning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet *i enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut.

Tidsfristen för frivillig avresa börjar löpa när beslutet om avvissning eller utvisning *fått* laga kraft eller när utlänningen förklarat sig nöjd med beslutet.

12 kap.

14 b §⁶

Om det av särskilda skäl finns behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen.

Om det av särskilda skäl finns behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen *eller bestämma en ny tidsfrist efter att tidsfristen löpt ut.*

15 §⁷

Beslut om avvissning eller utvisning som inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska verkställas snarast möjligt.

Innehåller ett beslut om avvissning eller utvisning en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen lämna landet senast när tidsfristen löper ut. Om utlänningen inte lämnat landet när tidsfristen löpt ut eller om beslutet om tidsfrist för frivillig avresa dessförinnan upphävts enligt 14 a §, ska beslutet om avvissning eller utvisning verkställas snarast möjligt därefter.

Ett beslut om avvissning eller utvisning som inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska verkställas snarast möjligt.

Om ett beslut om avvissning eller utvisning *innehåller* en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen lämna landet *i enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut. Om utlänningen inte lämnat landet *i enlighet med beslutet* när tidsfristen löpt ut eller om beslutet om tidsfrist för frivillig avresa dessförinnan upphävts enligt 14 a §, ska beslutet om avvissning eller utvisning verkställas snarast möjligt därefter.

Verkställighet av beslut om avvissning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige

⁵ Senaste lydelse 2014:198.

⁶ Senaste lydelse 2014:655.

⁷ Senaste lydelse 2012:129.

får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

15 a §⁸

Har en utlänning inte lämnat landet när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till ett år.

Återreseförbud enligt första stycket får dock inte meddelas om beslutet om avvísning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas.

Om en utlänning inte *har* lämnat landet *i enlighet med beslutet om avvísning eller utvisning* när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till ett år.

Ett återreseförbud enligt första stycket får dock inte meddelas om beslutet om avvísning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas.

14 kap.

7 a §⁹

Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela återreseförbud eller att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrationsdomstol.

Migrationsverkets avslag på en ansökan om att upphäva ett återreseförbud får överklagas till en migrationsdomstol.

Tidsfristen för överklagande av Migrationsverkets beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas.

Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela återreseförbud eller att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrationsdomstol. *Polismyndighetens beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett beslut om avvísning överklagas dock i samma ordning som beslutet om avvísning.*

Tidsfristen för överklagande av Migrationsverkets *eller Polismyndighetens* beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas.

⁸ Senaste lydelse 2012:129.

⁹ Senaste lydelse 2014:655.

16 kap.

6 §¹⁰

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlännningen.

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlännningen. *Detsamma gäller i ett mål om återreseförbud där beslut meddelats av Polismyndigheten i samband med ett beslut om avvisning.*

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlännningen vid handläggningen i migrationsdomstolen och i Migrationsöverdomstolen.

I ett mål om uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott, eller om upphävande av ett sådant utvisningsbeslut, är Migrationsverket och, i fråga om ett säkerhetsärende, Säkerhetspolisen motparter till utlännningen vid handläggningen i migrationsdomstolen och i Migrationsöverdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2017.

¹⁰ Senaste lydelse 2013:648.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (återvändandedirektivet) genomfördes i svensk rätt genom författningsändringar som trädde i kraft den 1 maj 2012. Återvändandedirektivet finns i *bilaga 1*.

Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (direktivet om varaktigt bosatta) genomfördes i svensk rätt genom författningsändringar som trädde i kraft den 30 april 2006. Direktivet ändrades genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/51/EU av den 11 maj 2011 om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som beviljats internationellt skydd (ändringsdirektivet). Lagstiftning med anledning av ändringsdirektivet trädde i kraft den 1 maj 2014. Direktivet om varaktigt bosatta och ändringsdirektivet finns i *bilaga 2* och *3*.

Det svenska genomförandet av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta har i vissa delar ifrågasatts av Europeiska kommissionen (Ju2014/02556/L7 och Ju2014/07917/L7).

Mot bakgrund av de synpunkter som har lämnats av kommissionen har departementspromemorian Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (Ds 2016:3) upprättats inom Justitiedepartementet. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning av remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2016/01441/L7).

Propositionen innehåller regeringens överväganden och förslag med anledning av kommissionens synpunkter.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 13 oktober 2016 att inhämta Lagrådets yttrande över de förslag som finns i *bilaga 7*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 8*. Lagrådets synpunkter behandlas i avsnitt 5.3.2 och i författningskommentaren. Regeringens lagförslag har utformats i enlighet med Lagrådets synpunkter.

4 Hur återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta har genomförts i svensk rätt

4.1 Återvändandedirektivet

Syftet med återvändandedirektivet är att medlemsstaterna ska ha gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna.

Tredjelandsmedborgare är enligt direktivets definition i artikel 3.1 personer som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 17.1 i fördraget (numera artikel 20.1 i EUF-fördraget), och som inte heller är personer med rätt till fri rörlighet enligt gemenskapslagstiftningen, i enlighet med artikel 2.5 i kodexen om Schengengränserna, dvs. det som i dag betecknas Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/399 om en unionskodex om gränspassage för personer. Med personer med rätt till fri rörlighet avses medborgare i EES-staterna (EU-stater, Norge, Island och Liechtenstein) och i Schweiz samt familjemedlemmar till sådana medborgare.

Olaglig vistelse definieras i direktivets artikel 3.2 som vistelse på en medlemsstats territorium av en tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa enligt artikel 5 i kodexen om Schengengränserna (numera artikel 6) eller andra villkor för att resa in i, vistas eller vara bosatt i den medlemsstaten.

Direktivets bestämmelser är till övervägande del tvingande. Medlemsstaterna får dock besluta att inte tillämpa direktivet på två kategorier av tredjelandsmedborgare. Det gäller dels personer som antingen har nekats inresa i enlighet med artikel 13 i kodexen om Schengengränserna (numera artikel 14) eller som grips eller hejdas i samband med att de olagligen passerar en yttre gräns, dels personer som har dömts att återvända som en straffrättslig påföljd eller som en följd av en straffrättslig påföljd, eller som är föremål för utlämningsförfaranden.

Återvändandedirektivet genomfördes i svensk rätt genom ändringar i utlänningslagen och i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Ändringarna trädde i kraft den 1 maj 2012 (prop. 2011/12:60, bet. 2011/12:SfU6 och rskr. 2011/12:164). Ändringarna innebar bl.a. att ett beslut om avvisning eller utvisning som huvudregel ska innehålla en tidsfrist för frivillig avresa (se nuvarande 8 kap. 21 § UtL). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor vid avvisning och till fyra veckor vid utvisning. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas. En tidsfrist för frivillig avresa ska inte meddelas om det finns en risk för att utlänningen avviker, om utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet, om utlänningen genom ett avvisningsbeslut nekats inresa i landet, om utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, om utlänningen avvisas av

Migrationsverket med omedelbar verkställighet eller om utlänningsutvisas av allmän domstol på grund av brott.

Finns inte förutsättningar att meddela en tidsfrist för frivillig avresa ska ett beslut om avvisning eller utvisning normalt åtföljas av ett återreseförbud för en tid av högst fem år. Ett återreseförbud ska i normalfallet även meddelas en utlänningsutvisning som har beviljats en tidsfrist för frivillig avresa, om han eller hon inte har lämnat landet när tidsfristen har löpt ut. Ett beslut om återreseförbud kan meddelas av antingen Polismyndigheten eller Migrationsverket och är överklagbart.

4.2 Direktivet om varaktigt bosatta

Enligt direktivet om varaktigt bosatta ska en tredjelandsmedborgare, som varaktigt har bott i en av EU:s medlemsstater i fem år, efter ansökan kunna erhålla ställning som varaktigt bosatt i det landet. Den som beviljats denna ställning ska tillerkännas vissa särskilda rättigheter som liknar dem som tillkommer unionsmedborgare. I direktivet fastställs villkoren för en medlemsstats beviljande och återkallande av ställning som varaktigt bosatt samt de rättigheter som är förbundna med denna ställning. Medlemsstaterna ska till en varaktigt bosatt utfärda ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta som ska gälla i minst fem år. Personer med ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat ska under vissa villkor ha rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat och få uppehållstillstånd där. Om varaktigt bosatta utövar denna rätt till bosättning ska deras anhöriga som ingår i kärnfamiljen också ha rätt att bosätta sig i den andra medlemsstaten, under förutsättning att familjen redan var bildad i den första medlemsstaten. Efter ansökan ska den andra medlemsstaten bevilja ställning som varaktigt bosatt i den staten om förutsättningarna för att bevilja en sådan ställning är uppfyllda. Om den andra medlemsstaten beviljar ställning som varaktigt bosatt i den staten ska ställningen som varaktigt bosatt i den första staten återkallas.

Genom ändringsdirektivet utvidgades direktivet om varaktigt bosatta till att även omfatta personer som beviljats internationellt skydd.

Direktivet om varaktigt bosatta genomfördes i svensk rätt genom författningsändringar som trädde i kraft den 30 april 2006. Lagstiftning med anledning av ändringsdirektivet trädde i kraft den 1 maj 2014. Efter att de båda direktiven har genomförts gäller enligt 5 a kap. 1 § UtL att en ansökan från en utlänningsutvisning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid haft, och vid tiden för ansökan har permanent uppehållstillstånd, ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, eller uppehållstillstånd i Sverige som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

5 Uppföljning av återvändandedirektivet

5.1 Särskilda regler när en tredjelandsmedborgare har uppehållstillstånd i en annan EU-stat

5.1.1 Behovet av en ny reglering

Artikel 6 i återvändandedirektivet inleder direktivets kapitel II som benämns ”Avslutande av den olagliga vistelsen”. Artikel 6 innehåller sex punkter. Enligt den huvudregel som finns i artikel 6.1 ska medlemsstaterna utfärda beslut om att en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända, dvs. avvisas eller utvisas. Övriga punkter innehåller undantag från den huvudregeln.

I artikel 6.2 finns det första undantaget. Här anges att en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium och som har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse utfärdat av en annan medlemsstat ofördröjligen ska bege sig till den medlemsstatens territorium. Om tredjelandsmedborgaren inte följer det kravet eller om hans eller hennes omedelbara avresa krävs med hänsyn till allmän ordning eller nationell säkerhet, ska punkten 1 tillämpas, dvs. ett beslut om återvändande ska fattas.

Vid genomförandet av återvändandedirektivet gjordes inga ändringar med anledning av artikel 6.2. Regeringen konstaterade att artikeln motsvarade Schengenkonventionens artikel 23.2, som upphörde att gälla när återvändandedirektivet trädde i kraft, och att den artikeln inte bedömdes kräva några lagstiftningsåtgärder när Schengenkonventionen tillträdde. Det ansågs då tillräckligt att hänvisa till att utlänningslagen utgår från att en utlänning som saknar tillstånd att vistas här frivilligt lämnar landet. Att artikeln nu i stället ingick i ett EU-direktiv ansågs inte utgöra skäl för att göra en annan bedömning (prop. 2011/12:60 s. 28 och 29).

Till följd av att några ändringar inte gjordes med anledning av artikel 6.2 gäller inga särskilda regler för avvisning eller utvisning av tredjelandsmedborgare som har ett uppehållstillstånd eller ett liknande tillstånd utfärdat av en annan medlemsstat.

Europeiska kommissionen (Kommissionen) har vid sin uppföljning av Sveriges genomförande av återvändandedirektivet ansett att avsaknaden av särskilda regler för avvisnings- eller utvisningsförfarandet för tredjelandsmedborgare som har uppehållstillstånd utfärdat i en annan EU-stat innebär att Sverige inte har genomfört artikel 6.2. Enligt kommissionen innebär artikel 6.2 att tredjelandsmedborgaren ska ges möjlighet att självmant bege sig till det EU-land där han eller hon har rätt att vistas innan ett beslut om avvisning eller utvisning fattas.

Bestämmelser om avvisning och utvisning av utlänningar som inte är EES-medborgare eller familjemedlemmar till EES-medborgare, och alltså är tredjelandsmedborgare i direktivets mening, finns i 8 kap. 2–7 §§ UtlL. Med anledning av kommissionens ståndpunkt finns det skäl att överväga en justering av reglerna om förfarandet för avvisning eller ut-

visning av en utlänning som tillhör denna krets och som har ett uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse utfärdad av en annan EU-stat.

Prop. 2016/17:61

5.1.2 En uppmaning att avresa självmant innan ett beslut om avvisning eller utvisning fattas

Regeringens förslag: När en fråga uppkommer om att avvisa eller utvisa en utlänning som inte är EES-medborgare, eller familjemedlem till en EES-medborgare, och utlänningen har ett uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse utfärdad av en annan EU-stat, ska beslutet om avvisning eller utvisning få meddelas först efter det att utlänningen inte har följt en uppmaning från Polismyndigheten eller Migrationsverket att inom en skälig tid självmant bege sig till den andra EU-staten.

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska dock få fattas utan någon föregående uppmaning om

1. Migrationsverket avvisar eller avslår en ansökan om uppehållstillstånd som får bifallas efter inresan till Sverige,
2. utlänningen nekas att resa in i landet,
3. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns,
4. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet eller
5. det är sannolikt att utlänningen inte skulle följa uppmaningen.

Regeringens bedömning: Det finns inte något behov av att göra följdändringar i bestämmelsen om att ett beslut om avvisning eller utvisning som huvudregel ska meddelas samtidigt med att en ansökan om uppehållstillstånd avvisas eller avslås.

Ett beslut att uppmana en utlänning att bege sig till en annan EU-stat bör inte få överklagas.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. I promemorian föreslås följdändringar i bestämmelsen om att ett beslut om avvisning eller utvisning som huvudregel ska meddelas samtidigt som en ansökan om uppehållstillstånd avvisas eller avslås. I promemorian föreslås också en delvis annorlunda formulering av bestämmelsen om uppmaning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser godtar eller lämnar promemorians förslag och bedömning utan invändningar. Några remissinstanser lämnar dock synpunkter på förslagets utformning. *Kammarrätten i Stockholm* anser att det vore värdefullt med en utveckling av hur underrättelsen av en uppmaning att lämna Sverige ska ske och hur uppföljningen av om en utlänning har följt uppmaningen ska gå till. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser inte att uttrycket skälig tid fullt ut överensstämmer med uttrycket ofördröjligen, som används i direktivet. Domstolen efterlyser också ett klagande av vilka konsekvenser en utebliven uppmaning får, t.ex. om det utgör ett hinder för att meddela eller verkställa ett i övrigt formellt riktigt avvisningsbeslut. *Förvaltningsrätten i Malmö* anser att bestämmelsens första stycke bör delas upp i två delar för att göra bestämmelsen tydligare. Domstolen påpekar också att

det är en förutsättning för en ordning med muntlig uppmaning att beslutsmyndigheten dokumenterar att uppmaningen lämnats, så att utlänningen kan invända mot uppmaningen i ett avvísings- eller utvisningsärende alternativt i samband med prövningen av ett överklagat avvísings- eller utvisningsbeslut. Vidare efterfrågar domstolen ytterligare vägledning avseende den skälighetsbedömning som ska göras vid bestämningen av den tidsfrist som utlänningen ska ges för att följa en uppmaning. *Råd-givningsbyrån för asylsökande och flyktingar* anser att det finns starka rättssäkerhetsskäl för att en uppmaning alltid bör lämnas skriftligt och registreras av ansvarig myndighet. *Svenska Röda Korset* vill understryka vikten av att särskilda skäl såsom barns skolgång och sjukdom kan beaktas vid bestämningen av tidsfristen.

När det gäller de föreslagna undantagen från skyldigheten att lämna en uppmaning ifrågasätter *Riksdagens ombudsmän* om det är lämpligt att hänvisa till reglerna om i vilka fall en ansökan får bifallas efter inresan när det gäller att avgöra vilka utlänningar som inte behöver uppmanas att självmant resa till den andra EU-staten. *Förvaltningsrätten i Malmö* efterlyser ett närmare resonemang om innebörden av undantaget för de fall utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet. Domstolen anser också att det bör klargöras hur de omständigheter som enligt promemorian kan anses ge stöd för att utlänningen inte skulle följa en uppmaning förhåller sig till de omständigheter som ska beaktas vid bedömningen enligt 1 kap. 15 § UtlL av om det finns en risk för att en utlännings avviker. *Sveriges advokatsamfund* anser att vad en utlännings tidigare uttalat om att han eller hon inte avser att lämna landet måste beaktas med stor försiktighet, när det gäller att avgöra om det är sannolikt att en uppmaning inte kommer att följas.

Migrationsverket påpekar att den föreslagna bestämmelsen avser personer som redan har någon form av tillstånd att vistas i en annan EU-stat. Ett återreseförbud avser hela Schengenområdet och det är enligt Migrationsverket i praktiken meningslöst att utfärda ett återreseförbud till en person som har laglig rätt att vistas i en medlemstat. Av den anledningen vore det önskvärt att göra det möjligt att i dessa situationer avstå från att fatta beslut om återreseförbud utan att behöva hänvisa till särskilda skäl. Det kan också uppstå praktiska problem med verkställigheten av ett avlägsnandebeslut till en annan medlemsstat i de fall en person inte följer uppmaningen att lämna Sverige, vilket gör att konsekvenserna av de föreslagna lagändringarna i denna del riskerar att inte bli så långtgående. *Polismyndigheten* påtalar att tredjelandsmedborgare med uppehållstillstånd i en annan medlemstat inte kan överföras med tvång till den andra medlemsstaten. Enligt myndigheten bör det därför förtydligas att ett överlämnande av ett verkställighetsärende rörande en sådan tredjelandsmedborgare från Migrationsverket till Polismyndigheten inte är möjligt.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Utläningar som inte uppfyller kraven för vistelse får avvisas eller utvisas

Återvändandedirektivet ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (artikel 2.1). Med olagligt vistelse avses

enligt direktivet en vistelse på en medlemsstats territorium av en tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa enligt artikel 5 (numera artikel 6) i kodexen om Schengengränserna eller andra villkor för att resa in i, vistas eller vara bosatt i den medlemsstaten (artikel 3.2). Varje medlemsstat får således, utöver vad som framgår i kodexen om Schengengränserna, själv definiera vad som utgör olaglig vistelse. I svensk rätt finns inte någon uttrycklig reglering av vad som utgör olaglig vistelse, utan detta definieras indirekt genom att det framgår av lagen vad som är en laglig vistelse (prop. 2011/12:60 s. 26). Med laglig vistelse avses en vistelse som innebär att en utlänning antingen har tillstånd att vistas här eller får vistas här medan en ansökan om uppehållstillstånd prövas (prop. 2011/12:60 s. 26 med hänvisning till prop. 2004/05:170 s. 281).

De villkor som krävs för att en utlänning ska få resa in i och vistas i Sverige anges i 2 kap. UtL. Av särskilda regler följer att det i vissa fall inte krävs tillstånd för en kortare vistelse (se t.ex. 3 kap. 1 § och 4 kap. 6 § utlänningsförordningen [2006:97]). Rätten att vistas här medan en ansökan om uppehållstillstånd prövas framgår indirekt av reglerna om när en utlänning får avvisas eller utvisas och reglerna i t.ex. 5 kap. 18–19 §§ UtL som anger i vilka fall en utlänning kan få en ansökan om uppehållstillstånd prövad i sak om han eller hon redan rest in i Sverige.

Schengenkonventionen tillåter att utläningar som har uppehållstillstånd utfärdat av en medlemsstat rör sig fritt under högst 90 dagar under en 180-dagarsperiod inom övriga medlemsstaters territorier, förutsatt att utläningen uppfyller de inresevillkor som anges i kodexen om Schengengränserna och inte finns registrerade på den berörda medlemsstatens spärlista. Om de nyss nämnda villkoren för att vistas i en annan medlemsstat inte, eller inte längre, är uppfyllda, blir det fråga om en olaglig vistelse i den andra medlemsstaten.

Enligt utlänningslagen får en utlänning som inte är en EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare avvisas eller utvisas från Sverige om han eller hon vistas i Sverige utan sådant tillstånd som behövs eller inte uppfyller de övriga förutsättningar som utlänningslagen kräver, t.ex. att han eller hon ska ha tillräckliga medel för sin vistelse (8 kap. 2–6 §§ UtL).

En uppmaning att självmant lämna Sverige

Som anges i avsnitt 5.1.1, gäller inga särskilda regler om avvisning eller utvisning av en utlänning som har tillstånd att vistas i en annan EU-stat till följd av att den staten har utfärdat ett uppehållstillstånd eller en liknande handling. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att det finns skäl att överväga en förändring av den ordningen med anledning av vad kommissionen har uttalat under uppföljningen av Sveriges genomförande av återvändandedirektivet.

När det gäller vilken förändring som bör göras ansluter sig regeringen till den bedömning som görs i promemorian och som ingen remissinstans motsätter sig i sak. Regeringen föreslår därför att en ordning införs som innebär en uppskjuten prövning av frågan om avvisning eller utvisning för utläningar som inte är EES-medborgare eller familjemedlemmar till

sådana medborgare, men som har uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse i en annan EU-stat.

Om omständigheterna är sådana att utlänningen bedöms vistas i Sverige olagligt, och det därmed enligt myndigheternas bedömning uppkommer en fråga om att avvisa eller utvisa utlänningen med stöd av reglerna i 8 kap. 2–6 §§ UtL, bör den beslutande myndigheten först uppmana utlänningen att självmant resa till den stat där han eller hon har tillstånd att vistas. Först när det står klart att en sådan uppmaning inte följts bör frågan om avvisning eller utvisning prövas i sak av den beslutande myndigheten. Förutom att en sådan utformning av bestämmelsen på ett tydligt sätt genomför direktivets krav, bör en sådan ordning också kunna förväntas leda till att frivilligt återvändande sker i fler fall. Det är också en fördel för den enskilde att slippa få ett formellt avvisnings- eller utvisningsbeslut om han eller hon t.ex. misstagit sig om regelverket och efter att detta uppmärksamats av myndigheterna är beredd att genast återvända till den stat där han eller hon har rätt att vistas.

Bestämmelsen som reglerar den uppskjutna prövningen av frågan om avvisning eller utvisning bör, som föreslås i promemorian, föras in i anslutning till reglerna i 8 kap. UtL om avvisning och utvisning av utlänningar som inte är EES-medborgare eller familjemedlemmar till en EES-medborgare.

Vilka får vistas i en annan EU-stat?

Någon ordning som gör det möjligt att på ett standardiserat sätt kontrollera om det finns ett tillstånd som utfärdats av en annan EU-stat finns inte. En uppgift om att utlänningen har tillstånd att vistas i en annan EU-stat torde därför vanligen komma från utlänningen själv och utlänningen bör ha bevisbördan för att ett sådant tillstånd finns. Vägledning för bedömningen av vad som utgör ett tillstånd som ger rätt till vistelse i en stat finns i handboken om tillämpningen av återvändandedirektivet som har utformats av Kommissionen och medlemsstaterna ("Return Handbook"). Ytterst får dock frågan avgöras av domstolarna.

Vem ska lämna uppmaningen och hur ska den följas upp?

Uppmaningen att självmant återvända bör lämnas av den myndighet som enligt 8 kap. 17 eller 18 § UtL är beslutande myndighet när det gäller frågan om avvisning eller utvisning. Det bör inte vara ett krav att det är samma myndighet som har utfärdat uppmaningen som sedan fattar beslutet om avvisning eller utvisning för det fall uppmaningen inte följs. Någon lagreglering av hur det ska följas upp om en uppmaning följs kan inte anses vara nödvändig. Det får ankomma på de beslutande myndigheterna att utarbeta fungerande rutiner för detta. Som framgår nedan föreslås en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har möjlighet att utfärda verkställighetsföreskrifter. Frågan kan därför också komma att beröras i sådana föreskrifter.

Hur lång ska fristen vara och vilka formkrav ska ställas?

I promemorian föreslås att utlänningen ska ges en skälig tid att självmant resa till den EU-stat där han eller hon får vistas. Beträffande fristens

längd anges att det normalt sett bör vara tillräckligt med en vecka för att utlänningen ska hinna avsluta sin vistelse i Sverige samt planera och genomföra resan, men att längre tid kan bestämmas om det behövs med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Regeringen instämmer i den bedömning som görs i promemorian att en frist om en vecka normalt sett bör vara tillräcklig. Det är dock angeläget att fristen kan bestämmas längre med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Detta talar emot att införa en tidsgräns i lagen, som *Förvaltningsrätten i Malmö* är inne på. I stället bör fristen avgöras av den beslutande myndigheten. Som *Förvaltningsrätten i Göteborg* påpekar kan uttrycket skäligen leda tanken till en längre frist än uttrycket ofördröjligen som används i direktivet. Som framgår ovan kan dock förslaget förväntas ge ett ökat incitament till frivilligt återvändande. Regeringen bedömer att en frist som bestäms utifrån en skälighetsbedömning ökar förutsättningarna för att förslaget ska få den effekten, och direktivet medger också en sådan reglering.

Som anges i promemorian bör uppmaningen normalt lämnas skriftligen. Det bör dock inte vara uteslutet att lämna uppmaningen muntligen, om myndigheten bedömer det som mer lämpligt i det enskilda fallet. Så kan t.ex. vara fallet om den enskilde är på plats när beslutet meddelas. Beslutet och dess innebörd kan då delges den enskilde direkt och eventuellt också översättas av en tolk. Som flera remissinstanser påpekar förutsätts det att den myndighet som använder sig av möjligheten att lämna en uppmaning muntligt också dokumenterar att så har skett.

Några särskilda regler i lag om längden på fristen och uppmaningens form bedöms inte vara nödvändiga. Vid behov kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela verkställighetsföreskrifter för dessa frågor. Därför föreslås en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela närmare föreskrifter om uppmaningen.

Uppmaningen ska inte få överklagas

En uppmaning att bege sig till en annan EU-stat får beslutas när förutsättningarna för avvisning eller utvisning annars är uppfyllda. Beslutet medför därför inte i sig negativa verkningar för den enskilda utlänningen. Att utlänningen i stället för ett beslut om avvisning eller utvisning först får en uppmaning att självant lämna landet bör därmed betraktas som ett beslut som är till fördel för utlänningen.

Någon möjlighet för myndigheterna att verkställa en uppmaning med tvång finns inte. Vid en eventuell senare prövning av frågan om avvisning eller utvisning innebär inte den omständigheten att en uppmaning beslutats tidigare och sedan inte följts i sig att avvisning eller utvisning får beslutas, utan de grunder som gäller för avvisning eller utvisning i övrigt måste också vara uppfyllda. Om utlänningen i ärendet om avvisning eller utvisning har någon invändning mot den uppmaning som beslutats tidigare kan den invändningen prövas i avvisnings- eller utvisningsärendet och även prövas i högre instans om beslutet om avvisning eller utvisning överklagats.

Mot denna bakgrund saknas det skäl att låta ett beslut att uppmana en utlännings att bege sig till en annan EU-stat vara överklagbart.

Som konstateras i promemorian finns det situationer där återvändandedirektivet inte kräver att utlänningen ges en möjlighet att självmant lämna landet före ett beslut om avvisning eller utvisning och där detta inte heller är lämpligt. Mot den bakgrunden föreslås i promemorian vissa undantag från huvudregeln att en utlänning som får vistas i en annan medlemsstat ska få en uppmaning innan ett beslut om avvisning eller utvisning meddelas. I det följande redovisar regeringen sin bedömning av de undantag som föreslås i promemorian.

Utlänningen har ansökt om uppehållstillstånd som får prövas efter inresan

Som anges i promemorian kan den som har rätt att vistas i Sverige i avvaktan på att hans eller hennes ansökning om uppehållstillstånd prövas inte anses vistas olagligt i Sverige. Eftersom återvändandedirektivet endast är tillämpligt på personer som vistas olagligt här, bör det, som föreslås i promemorian, för dessa personer införas ett undantag från skyldigheten att lämna en uppmaning innan ett beslut om avvisning eller utvisning får meddelas. När det gäller hur man ska avgöra vilka personer som har rätt att vistas här under prövningen hänvisas i promemorian till reglerna i 5 kap. 18–19 §§ UtlL som anger i vilka fall en ansökan får bifallas efter inresan. *Riksdagens ombudsmän* ifrågasätter om den hänvisningen är lämplig för att avgränsa vilka utlänningar som ska omfattas av undantaget. I den frågan gör regeringen följande bedömning.

När återvändandedirektivet genomfördes gjordes bedömningen att det inte behövdes någon definition i lagen av vad som utgör olaglig vistelse. I stället framhölls i förarbetena att med laglig vistelse avses enligt svensk rätt en vistelse som innebär att en utlänning antingen har tillstånd att vistas här eller får vistas här medan en ansökan om uppehållstillstånd prövas. Vidare konstaterades att det inte finns någon bestämmelse som uttryckligen anger när en utlänning har rätt att vistas i Sverige under prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd. I stället framgår denna rätt indirekt av reglerna om när en utlänning får avlägsnas ur landet och reglerna i 5 kap. 18 § andra stycket UtlL som anger i vilka fall en utlänning kan få en ansökan om uppehållstillstånd prövad i sak efter att han eller hon rest in i Sverige (prop. 2011/12:60 s. 26). Mot bakgrund av den bedömning som gjordes i samband med att återvändandedirektivet genomfördes, instämmer regeringen i promemorians bedömning att reglerna om när en ansökan får prövas efter inresan till Sverige utgör en lämplig utgångspunkt när man ska avgöra om en vistelse varit laglig, och det därmed inte behövs någon uppmaning om att självmant lämna landet innan ett beslut om avvisning eller utvisning får fattas.

Reglerna i 5 kap. 18–19 §§ UtlL reglerar emellertid inte uttömmande i vilka fall en ansökan om uppehållstillstånd får prövas efter inresan. Exempelvis finns i 6 a kap. 4 § UtlL särskilda regler om att en ansökan om EU-blåkort under vissa omständigheter får beviljas efter inresan till Sverige. Det finns också bestämmelser i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, som trädde i kraft den 20 juli 2016, som innebär undantag från huvudregeln att en ansökan ska göras före inresan (19 §). Mot den bakgrunden bör

undantaget i stället formuleras så att någon uppmaning inte behövs om Migrationsverket avvisar eller avslår en ansökan som enligt bestämmelser i utlänningslagen eller någon annan författning får bifallas efter inresan till Sverige.

Utlänningen nekas att resa in eller hejdas vid yttre gräns

Ett beslut om avvisning eller utvisning får meddelas utan någon föregående uppmaning, om allmän ordning eller nationell säkerhet kräver att utlänningen lämnar landet omedelbart (artikel 6.2). I en sådan situation bör, som föreslås i promemorian, avvisning eller utvisning beslutas direkt utan någon föregående uppmaning att självmant lämna landet. Regeringen delar den bedömning som görs i promemorian att detta undantag innebär att det inte finns någon anledning att överväga att införa en ordning med uppskjuten prövning av frågan om utvisning i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

Som *Förvaltningsrätten i Malmö* lyfter fram förekommer hänvisningar till allmän ordning och säkerhet i flera bestämmelser i utlänningslagen. En hänvisning till allmän ordning och nationell säkerhet finns även i artikel 7.4 som anger förutsättningarna för att inte meddela någon tidsfrist för frivillig avresa. När den artikeln genomfördes ansågs uttrycket motsvaras av begreppet allmän ordning och säkerhet i utlänningslagen (se prop. 2011/12:60 s. 32). Avsikten är inte att ge uttrycket en annan innebörd när det gäller förutsättningarna för att fatta ett beslut om avvisning eller utvisning utan föregående uppmaning. Ledning för under vilka omständigheter undantaget ska tillämpas kan alltså sökas bl.a. när det gäller i vilka fall det finns förutsättningar att enligt 8 kap. 21 § andra stycket 2 UtL inte bevilja en tidsfrist för frivillig avresa.

Som föreslås i promemorian bör det vidare göras undantag för utlänningar som vid ett yttre gränskontrollställe, genom ett avvisningsbeslut, nekas att resa in i landet samt för utlänningar som grips eller hejdas i direkt anslutning till en yttre gräns.

Det är sannolikt att uppmaningen inte skulle följas

Av artikel 6.2 får också anses följa att den utlänning som inte är beredd att ofördröjligen resa till den andra staten inte bör uppmanas att bege sig dit utan i stället genast meddelas ett beslut om avvisning eller utvisning. Som föreslås i promemorian bör det därför införas ett undantag med den innebörden. Vid prövningen av förutsättningarna för att tillämpa undantaget bör den beslutande myndigheten – Polismyndigheten eller Migrationsverket – exempelvis kunna beakta vad utlänningen själv uttalat eller hur han eller hon respekterat tidigare beslut. Som *Förvaltningsrätten i Malmö* påpekar är den omständigheten att utlänningen har uppgett att han eller hon inte har för avsikt att lämna landet efter ett beslut om avvisning eller utvisning en av de omständigheter som enligt den uttömmande uppräkningsen i 1 kap. 15 § UtL får beaktas vid bedömningen av om det finns en risk att en utlänning avviker. Det nu aktuella undantaget är emellertid inte tänkt att vara begränsat till omständigheter som innebär att det finns en risk för avvikande. Även omständigheter som i övrigt gör det sannolikt att utlänningen inte kommer att följa en uppmaning att självmant resa till den andra EU-staten ska kunna beaktas.

En bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska göras. Det är dock inte lämpligt eller möjligt att i lag närmare specificera vilka omständigheter som bör beaktas vid en sådan bedömning.

Sveriges advokatsamfund lyfter fram att det ofta förekommer att den som ansöker om uppehållstillstånd som skyddsbehövande uppger att han eller hon inte anser sig kunna lämna landet även efter ett beslut om utvisning. Mot den bakgrunden förordar samfundet att sådana uppgifter måste behandlas med stor försiktighet vid prövningen av om undantaget bör tillämpas. Den bedömning som den beslutande myndigheten ska göra i detta fall tar emellertid inte sikte på om utlänningsen har uttryckt ovilja att resa tillbaka till sitt hemland. I stället handlar det om att avgöra om utlänningsen är beredd att frivilligt bege sig till en annan EU-stat. Regeringen anser därför inte att situationerna är jämförbara.

Reglerna om att avvisning eller utvisning ska beslutas i samband med avslag på en ansökan om uppehållstillstånd bör inte ändras

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska enligt 8 kap. 16 § UtL som huvudregel fattas i samband med att utlänningsens ansökan om uppehållstillstånd avslås eller avvisas. I promemorian föreslås en förändring av den huvudregeln för ett särskilt fall. Innebörden av förslaget är att om Migrationsverket vid sin prövning kommer fram till att det inte finns någon bestämmelse i 5 kap. 18–19 §§ som medger en rätt till prövning efter inresan och utlänningsen således befinner sig i Sverige olagligt, ska ett särskilt förfarande gälla. Den beslutande myndigheten ska då först avslå ansökan och sedan, för det fall utlänningsen har rätt att vistas i en annan EU-stat, uppmana utlänningsen att självmant bege sig till den andra medlemsstaten. Beslutet om avvisning eller utvisning ska sedan meddelas först om uppmaningen inte följs. Med anledning av förslaget i promemorian efterfrågar *Riksdagens ombudsmän* en analys av under vilka omständigheter avslagsbeslutet får överklagas separat och vad överklagandet innebär för vistelsen.

Enligt regeringens bedömning saknas det anledning att införa en särreglering för det fall Migrationsverket vid sin bedömning avser att meddela ett beslut som innebär att en ansökan ska avslås på den grunden att det inte funnits en rätt för sökanden att få sin sak prövad efter inresan till Sverige. I stället framstår det som mer lämpligt att anse att det i detta fall uppkommer en sådan fråga om att avvisa eller utvisa utlänningsen som, om förutsättningarna för det i övrigt är uppfyllda, enligt regeringens förslag ovan ska leda till att en uppmaning att lämna landet frivilligt utfärdas. I likhet med vad som gäller för dessa fall bör avslagsbeslutet och det enligt huvudregeln därmed sammanhängande avvisnings- eller utvisningsbeslutet fattas först sedan uppmaningen inte följs. Vid en sådan bedömning uppkommer inte något behov att göra sådana överväganden som *Riksdagens ombudsmän* efterfrågar.

Betydelsen av ett beslut om uppmaning

Förvaltningsrätten i Göteborg efterfrågar en analys av vad som gäller när ett avvisnings- eller utvisningsbeslut fattas trots att regeln om uppmaning rätteligen borde ha tillämpats.

Regeringens förslag innebär att det finns ett hinder mot att pröva frågan om avvisning eller utvisning i sak om förutsättningarna för att lämna en uppmaning är uppfyllda. Om ett beslut om avvisning eller utvisning har fattats utan någon föregående uppmaning och en domstol efter överklagande bedömer att en uppmaning borde ha lämnats ska domstolen pröva målet utifrån den utgångspunkten. Någon ändring av reglerna för när ett beslut får verkställas trots att det inte fått laga kraft är inte avsedd.

Behovet av andra förändringar i regelverket

Migrationsverket anser att reglerna om när det finns förutsättningar att inte meddela ett återreseförbud för personer som har rätt att vistas i en annan EU-stat bör förändras. *Verket* och *Polismyndigheten* lyfter också fram frågeställningar som avser möjligheten att med tvång verkställa beslut till andra EU-stater. När det gäller dessa synpunkter bör framhållas att det aktuella lagstiftningsärendet främst har till syfte att göra vissa förändringar som behövs för att tillgodose kommissionens synpunkter på det svenska genomförandet av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta. Regeringen föreslår därför inte några andra förändringar av regelverket när det gäller återreseförbud än de som framgår av avsnitt 5.2. Inte heller lämnas något förslag som berör förutsättningarna för att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut.

5.2 Tydligare regler om frivillig avresa och återreseförbud

5.2.1 Gällande regler om vart utlänningen ska avvisas eller utvisas, tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud

Vart ska utlänningen avvisas eller utvisas?

I ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket* eller en förvaltningsdomstol ska det anges till vilket land utlänningen ska avvisas eller utvisas. Om det finns särskilda skäl, får mer än ett land anges i beslutet (8 kap. 20 § UtIL). Någon motsvarande laglig skyldighet att ange till vilket land utlänningen ska avvisas finns inte när det gäller *Polismyndighetens* beslut om avvisning. I praktiken innehåller emellertid *Polismyndighetens* beslut som regel en uppgift om vilket land utlänningen ska avvisas till.

Ett beslut om avvisning eller utvisning som meddelas av *Migrationsverket* eller en förvaltningsdomstol ska verkställas genom att utlänningen sänds till det land eller, om flera länder angetts, till något av de länder som anges i beslutet. *Polismyndighetens* beslut om avvisning ska verkställas genom att utlänningen sänds till sitt hemland eller, om möjligt, till det land från vilket utlänningen kom till Sverige. Om verkställighet inte kan genomföras till något av dessa länder får en utlänning i stället sändas till ett land som utlänningen har anknytning till. För en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige och som har internationellt skydd i en annan EU-stat får verkställighet endast ske till den EU-staten. En

Prop. 2016/17:61 utlänning som ska avvisas eller utvisas får alltid sändas till ett land som utlänningen visar att mottagande kan ske i (12 kap. 4 § UtlL).

Tidsfrist för frivillig avresa

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska som huvudregel innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet (tidsfrist för frivillig avresa). En tidsfrist för frivillig avresa ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas. En tidsfrist för frivillig avresa ska inte meddelas om det finns en risk för att utlänningen avviker, om utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet, om utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas eller om utlänningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet (8 kap. 21 § UtlL).

Om ett beslut om avvisning eller utvisning innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen lämna landet senast när tidsfristen löper ut (12 kap. 15 § UtlL).

Om det av särskilda skäl finns ett behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen (12 kap. 14 b § UtlL).

Återreseförbud

I ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet senast när tidsfristen löper ut (8 kap. 22 § första stycket UtlL).

Om en utlänning inte har lämnat landet när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut, ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud, som ska bestämmas till ett år. Ett återreseförbud får dock inte meddelas om beslutet om avvisning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas (12 kap. 15 a § UtlL).

Om det inte finns förutsättningar att meddela en tidsfrist för frivillig avresa, ska Polismyndighetens beslut om avvisning eller Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning förenas med ett återreseförbud, om inte särskilda skäl som avser utlänningens personliga förhållanden talar mot att ett sådant förbud meddelas. När det gäller EES-medborgare och deras familjemedlemmar får återreseförbud meddelas endast av hänsyn till allmän ordning och säkerhet (8 kap. 23 § UtlL).

Under vissa förutsättningar får ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa upphävas. Ett beslut att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa ska som huvudregel förenas med ett återreseförbud. Återreseförbudet ska då bestämmas till högst fem år, om inte allmän ordning och säkerhet motiverar en längre tidsperiod (12 kap. 14 a § UtlL).

Regeringens förslag: Bestämmelserna om tidsfrist för frivillig avresa och konsekvenserna av att inte följa en sådan frist ska ändras så att det framgår att utlännningen måste lämna landet i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser antingen tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändningar. *Sveriges advokatsamfund* påpekar att förslaget innebär att ett återreseförbud kan meddelas för det fall utlännningen åker till ett annat tredjeland än det som utpekats i beslutet. Eftersom syftet med förslaget är att motverka att utlännningar i stället reser till en annan EU-stat saknas det anledning att i en sådan situation meddela ett återreseförbud.

Skälen för regeringens förslag: Med en tidsfrist för frivillig avresa avses en tidsfrist inom vilken utlännningen frivilligt ska lämna landet (8 kap. 21 §). Utläningar som inte är EES-medborgare eller familjemedlemmar till EES-medborgare förutsätts enligt återvändandedirektivet normalt sett lämna medlemsstaternas territorium, vilket framgår av direktivets bestämmelser om återvändande och frivillig avresa (artiklarna 3.3, 6 och 7). Som beskrivs i avsnitt 5.2.1, anges i Migrationsverkets och förvaltningsdomstolarnas beslut om avvisning eller utvisning till vilket land utlännningen ska avvisas eller utvisas. Även Polismyndighetens beslut om avvisning innehåller som regel en sådan anvisning.

Om utlännningen i stället för att resa till det land som anges i beslutet reser till en annan EU-stat har utlännningen inte följt beslutet om avvisning eller utvisning. Utläningen har dock lämnat landet och därmed genomfört en frivillig avresa i den mening uttrycket har i lagtexten. För att nå bättre överensstämmelse med återvändandedirektivets innebörd bör, som föreslås i promemorian, en komplettering göras av bestämmelsen om frivillig avresa i 8 kap. 21 § första stycket UtL, så att det framgår att utlännningen måste lämna landet i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning.

Regeringen delar *Sveriges advokatsamfunds* uppfattning att det normalt inte bör meddelas ett återreseförbud om utlännningen reser till ett annat tredjeland än det som anges i avvisnings- eller utvisningsbeslutet. Utläningen får då anses ha återvänt i den mening som avses i återvändandedirektivet. Som framgår ovan kan ett beslut om avvisning eller utvisning alltid verkställas till ett land som utlännningen visar att ett mottagande kan ske i. Ett beslut om avvisning eller utvisning formuleras också normalt på det sättet att utlännningen åläggs att bege sig till ett visst land eller till något annat land som godtar att ta emot honom eller henne. Om utlännningen reser till ett annat tredjeland än det som särskilt utpekats i beslutet bör utlännningen därmed anses ha följt beslutet. Följden av detta blir att det inte finns förutsättningar att i dessa fall meddela ett beslut om återreseförbud.

En ändring av uttrycket frivillig avresa i 8 kap. 21 § UtL bör vidare som föreslås i promemorian medföra konsekvensändringar i 8 kap. 22 § första stycket UtL (upplysning om konsekvensen av att inte följa en tidsfrist för frivillig avresa), 12 kap. 15 § andra stycket UtL (skyldighet

Prop. 2016/17:61 för utlännningen att lämna landet) och 12 kap. 15 a § första stycket UtL (anvisning om att återreseförbud ska meddelas om utlännningen inte följt tidsfristen för frivillig avresa).

5.2.3 En ny tidsfrist för frivillig avresa

Regeringens förslag: Om det finns särskilda skäl ska Migrationsverket eller Polismyndigheten få bestämma en ny tidsfrist för frivillig avresa efter att tidsfristen löpt ut.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna antingen tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändningar.

Skälen för regeringens förslag: Enligt återvändandedirektivet får, när så är nödvändigt, en tidsfrist för frivillig avresa förlängas med en lämplig tid. Omständigheterna i det enskilda fallet ska beaktas, t.ex. vistelsens längd, förekomsten av skolbarn eller av andra familjeband och sociala band (artikel 7.2).

Enligt 8 kap. 21 § första stycket UtL ska tidsfristen för frivillig avresa normalt vara två veckor vid ett beslut om avvisning och fyra veckor vid ett beslut om utvisning. När direktivet genomfördes bedömdes det som motiverat och i linje med direktivet att också medge att fristen från början bestämdes till en längre tid än två respektive fyra veckor, om det fanns särskilda skäl. I förarbetena uttalades även att en förlängning av en tidsfrist för frivillig avresa borde kunna ske även om tidsfristen hade löpt ut (prop. 2011/12:60 s. 34). Bestämmelsen om möjlighet för Migrationsverket och Polismyndigheten att förlänga tidsfristen för frivillig avresa finns i 12 kap. 14 b § UtL.

I den praktiska tillämpningen har det emellertid, trots det beskrivna förarbetsuttalandet, ifrågasatts om förlängning av en tidsfrist för frivillig avresa kan ske även efter att tidsfristen löpt ut.

Konsekvensen av att en tidsfrist för frivillig avresa inte följs är att avvisnings- eller utvisningsbeslutet ska verkställas snarast möjligt och att ett ettårigt återreseförbud meddelas (12 kap. 15 a § UtL). Det framstår som rimligt att det ska finnas en laglig möjlighet att få en ny tidsfrist, om det av särskilda skäl finns behov av det. Eftersom lagtexten i dag inte tydligt uttrycker detta, bör ett klagande göras i 12 kap. 14 b § UtL.

5.3 Överklagande av Polismyndighetens beslut om återreseförbud

5.3.1 Gällande regler om återreseförbud

Polismyndighetens och Migrationsverkets beslut om återreseförbud

Polismyndighetens beslut om avvisning och Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning ska förenas med ett återreseförbud om det saknas förutsättningar för att meddela en tidsfrist för frivillig avresa (8 kap. 23 § UtL).

Ett beslut om återreseförbud kan också meddelas senare. Ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får upphävas av den myndighet som är ansvarig för att ett beslut om avvisning eller utvisning verkställs, om det under tidsfristen uppstår en risk för att utlänningen avviker eller utgör en risk för allmän ordning och säkerhet. Ett beslut att upphäva en tidsfrist för frivillig avresa ska, som huvudregel, förenas med ett återreseförbud (12 kap. 14 a § UtL). Om en utlänning inte har lämnat landet när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen, som huvudregel, meddela ett återreseförbud (12 kap. 15 a § UtL).

Överklagande

Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut om återreseförbud eller om att upphäva en tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrationsdomstol (14 kap. 7 a § första stycket UtL). Vid överklagande av Migrationsverkets beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § UtL anges särskilt att tidsfristen för överklagande börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas (14 kap. 7 a § tredje stycket UtL). Någon motsvarande regel om när tidsfristen för överklagande börjar löpa finns inte när det gäller Polismyndighetens beslut om återreseförbud enligt samma bestämmelse.

Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning överklagas till en migrationsdomstol (14 kap. 3 § UtL). Polismyndighetens beslut om avvisning överklagas som huvudregel till Migrationsverket. Om Polismyndighetens beslut om avvisning har fattats i samband med ett beslut om upphävande eller återkallelse av en Schengenvisering, överklagas dock avvisningsbeslutet till en migrationsdomstol (14 kap. 2 § UtL).

5.3.2 Överklagande av Polismyndighetens beslut om återreseförbud

Regeringens förslag: Om Polismyndigheten meddelar ett beslut om återreseförbud i samband med ett beslut om avvisning, ska beslutet om återreseförbud överklagas i samma ordning som beslutet om avvisning. Om Polismyndighetens beslut i ett sådant fall överklagas till Migrationsverket och verkets beslut i sin tur överklagas till en migrationsdomstol ska endast Migrationsverket vara utlänningens motpart i migrationsdomstolen.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås inte någon bestämmelse om att endast Migrationsverket ska vara utlänningens motpart i en migrationsdomstol när Migrationsverkets beslut om avvisning och återreseförbud överklagas.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser antingen tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändningar. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att det bör undvikas att en utlänning får två myndigheter som motpart i migrationsdomstolen. Domstolen konstaterar även att frånvaron av en särreglering om vad som ska gälla för möjligheten att överklaga Polismyndighetens beslut om återreseförbud innebär att beslutet

kan prövas av tre instanser om beslutet meddelas separat och av fyra instanser om det meddelas i samband med ett avvisningsbeslut, medan avvisningsbeslutet bara kan prövas i tre instanser. Enligt domstolen bör dessa konsekvenser förändras så att man uppnår den eftersträlvade likformigheten.

Skälen för regeringens förslag: Om Polismyndigheten samtidigt beslutar om avvisning och återreseförbud innebär dagens regler, om båda besluten överklagas, att de två frågorna normalt prövas av olika överinstanser (se MIG 2013:24). Beslutet om avvisning prövas av Migrationsverket medan beslutet om återreseförbud prövas av en migrationsdomstol. Detta kan inte anses vara en lämplig ordning. I fall då avvisning och återreseförbud beslutas samtidigt bör frågorna prövas av samma överinstans om båda besluten överklagas. Huvudfrågan i denna situation är den om avvisning. Utgångspunkten att Polismyndighetens beslut om avvisning som huvudregel ska överklagas till Migrationsverket bör inte ändras. I fall då Polismyndigheten förenar ett beslut om avvisning med återreseförbud, bör återreseförbudet överprövas av den instans som ska överpröva avvisningsbeslutet. Det betyder att Polismyndighetens beslut om återreseförbud som ges samtidigt som ett beslut om avvisning som regel bör överklagas till Migrationsverket. Undantag bör göras för de fall då såväl avvisningsbeslutet som återreseförbudet meddelas i samband med ett beslut om återkallelse eller upphävande av en Schengenvisering. Under sådana omständigheter bör båda besluten, liksom i dag, överklagas till en migrationsdomstol (jfr 14 kap. 2 § UtL). För att de båda besluten, i andra fall, ska följas åt vid överklagande föreslår regeringen att Polismyndighetens beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett beslut om avvisning, ska överklagas i samma ordning, dvs. till samma instans, som beslutet om avvisning. Som *Lagrådet* påpekar bör detta gälla även om endast ett av besluten överklagas. Enligt 16 kap. 9 §. UtL kan Polismyndighetens beslut om avvisning inte överklagas vidare till Migrationsöverdomstolen. Ett beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett avvisningsbeslut bör inte heller kunna överklagas till Migrationsöverdomstolen.

Som *Förvaltningsrätten i Göteborg* är inne på bör det så långt möjligt undvikas att två myndigheter blir utlänningens motpart i en migrationsdomstol om Migrationsverkets beslut att fastställa Polismyndighetens beslut i sin tur överklagas. Som domstolen föreslår bör därför en komplettering göras i 16 kap. 6 § UtL som innebär att endast Migrationsverket blir utlänningens motpart i denna situation.

Syftet med förslaget att Polismyndighetens beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett beslut om avvisning ska få överklagas i samma ordning som beslutet om avvisning, är att undvika att beslut som har ett samband med varandra prövas av olika överinstanser. Den mer övergripande frågan om vilken instansordning som annars ska gälla för överklagande av Polismyndighetens olika beslut, t.ex. i vilken mån de ska få överklagas till Migrationsöverdomstolen, kräver överväganden av mer generell karaktär än vad det finns beredningsunderlag för i detta lagstiftningsärende. Regeringen föreslår därför inte någon ändring i detta avseende.

Regeringens förslag: Tidsfristen för att överklaga Polismyndighetens beslut om återreseförbud till följd av att tidsfrist för frivillig avresa inte har följts ska börja löpa den dag beslutet meddelas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans motsätter sig förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den myndighet som meddelat en tidsfrist för frivillig avresa kan besluta om återreseförbud om den kan konstatera att en utlänning inte lämnat landet när tidsfristen för frivillig avresa löpt ut (12 kap. 15 a § Utll). Denna myndighet kan vara antingen Migrationsverket eller Polismyndigheten (jfr 8 kap. 17 § Utll). Vid överklagande av ett sådant beslut om återreseförbud som meddelats av Migrationsverket gäller att tidsfristen för överklagande börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas (14 kap. 7 a § tredje stycket Utll). Någon motsvarande regel när det gäller överklagande av Polismyndighetens beslut finns inte. I dessa fall gäller därför 6 a § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291). Enligt den bestämmelsen ska ett överklagande göras inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

Det är rimligt att likadana regler om hur tidsfristen för överklagande ska räknas gäller oavsett om det är Migrationsverket eller Polismyndigheten som fattar ett beslut om återreseförbud. Den särskilda regeln om hur tidsfristen för överklagande ska räknas när Migrationsverket fattar beslut om återreseförbud bör därför utvidgas till att gälla även vid överklagande av Polismyndighetens beslut om återreseförbud.

6 Uppföljning av genomförandet av direktivet om varaktigt bosatta

6.1 Kravet på permanent uppehållstillstånd som förutsättning för att få en ställning som varaktigt bosatt

Regeringens förslag: Att en utlänning har permanent uppehållstillstånd ska inte längre vara en förutsättning för beviljande av ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser antingen tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändningar. *Säkerhetspolisen* anser att det av lagstiftningen bör framgå att en tredjelandsmedborgare som enligt ett lagakraftvunnet beslut ska utvisas ur landet på grund av att han eller hon anses utgöra en säkerhetsrisk, inte ska kunna beviljas ställning som

varaktigt bosatt i Sverige, även om han eller hon har vistats i landet i minst fem år med uppehållstillstånd. *Barnombudsmannen* anser att också övriga skyddsbehövande bör kunna beviljas ställning som varaktigt bosatta. *Svenska Röda korset* förordar att studier ska kunna räknas in med halva den faktiska tiden.

Skälen för regeringens förslag: En ansökan från en utlänning om en ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska enligt gällande reglering beviljas om sökanden har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid har haft, och vid tiden för ansökan har, permanent uppehållstillstånd. Kravet på permanent uppehållstillstånd gäller dock inte en utlänning som har en ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och dennes anhöriga. För dessa personer krävs endast uppehållstillstånd i Sverige (5 a kap. 1 § UtL). Ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska inte beviljas medborgare i en EU-stat eller övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a § UtL (5 a kap. 4 § UtL).

Av artikel 3.1 i direktivet om varaktigt bosatta framgår att direktivet ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium. I artikel 3.2 anges ett antal undantag från direktivets tillämpningsområde. Gemensamt för undantagen är att de avser personer vilkas vistelse inte är av varaktig natur. Bland annat framgår av artikel 3.2 a) att direktivet inte ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som är bosatta för att ägna sig åt studier eller genomgå yrkesutbildning. Enligt artikel 3.2 e) ska direktivet inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som är bosatta uteslutande av tillfälliga skäl. Som exempel anges au pairer eller säsongarbetare eller andra fall då uppehållstillståndet formellt begränsats. Enligt artikel 3.2 f) ska direktivet inte heller tillämpas på personer som har en rättslig ställning som omfattas av bestämmelserna i 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser, 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, 1969 års konvention om särskilda delegationer eller 1975 års Wienkonvention om staters representation i deras förbindelser med internationella organisationer av universell karaktär.

Enligt artikel 4.1 i direktivet ska en medlemsstat bevilja ställningen som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av ansökningen. Bosättningsperioder som grundar sig på de skäl som anges i artikel 3.2 e) och f) ska enligt artikel 4.2 inte räknas när man beträknar bosättnings tiden. Tid under vilken tredjelandsmedborgare vistats i en medlemsstat för studieändamål eller yrkesutbildning får endast räknas med till hälften.

Det krav på permanent uppehållstillstånd som för närvarande ställs upp som en förutsättning för att ställningen som varaktigt bosatt ska beviljas har mycket begränsad praktisk betydelse, eftersom en tredjelandsmedborgare som har varit lagligen bosatt i Sverige i fem år i regel har permanent uppehållstillstånd. Den svenska regleringen bör därför i praktiken anses uppfylla direktivets krav. Med anledning av kommissionens ståndpunkt att direktivets bestämmelser inte ger stöd för att en medlemsstat ställer upp ett krav på permanent uppehållstillstånd som förutsättning för att bevilja ställningen som varaktigt bosatt bör dock, som föreslås i promemorian, detta krav av tydlighetsskäl tas bort och i stället ersättas med ett krav på uppehållstillstånd. En konsekvens av

detta är att det inte längre behövs någon särreglering för utlänningar som har ställningen som varaktigt bosatta i en annan EU-stat och deras anhöriga, eftersom särregleringen avseende dessa personer föranledes av kravet på permanent uppehållstillstånd (se prop. 2005/06:77 s. 140).

Av förarbetena till 5 a kap. 1 § UtL framgår att ett villkor för att få en ställning som varaktigt bosatt är att sökanden under fem år haft antingen permanent uppehållstillstånd eller annat uppehållstillstånd syftande till bosättning (prop. 2005/06:77 s. 140). I 5 a kap. 1 § andra stycket första meningen UtL anges att vid beräkningen av vistelsetiden ska tid då sökanden haft uppehållstillstånd syftande till bosättning beaktas. Förslaget att ta bort kravet på permanent uppehållstillstånd bedöms också innebära att denna bestämmelse förlorar sin betydelse. Det bör alltså inte längre anges, och inte heller uppställas som krav, att tid då sökanden haft uppehållstillstånd syftande till bosättning ska beaktas vid beräkningen av vistelsetiden.

Vilka tidsperioder som inte ska beaktas när man beräknar vistelsetiden framgår av 5 a kap. 1 § tredje stycket UtL. I bestämmelsen anges att vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte beaktas.

Enligt 5 a kap. 3 § UtL får en utlänning som utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet nekats ställning som varaktigt bosatt. Denna bestämmelse utgör enligt regeringens bedömning normalt ett tillräckligt skydd mot att sådana utlänningar beviljas ställning som varaktigt bosatta. Regeringen återkommer dock, med anledning av vad *Säkerhetspolisen* framför i sitt remissvar, i nästa avsnitt till vad som bör anses gälla för personer som har fått ett tillfälligt uppehållstillstånd utan att ett tidigare beslut om avvisning eller utvisning har upphävts.

När det gäller de förändringar som *Barnombudsmannen* och *Svenska Röda Korset* föreslår bör man beakta att syftet med förslagen i denna proposition är att justera bestämmelsen om förutsättningarna för att beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige för att tillgodose de krav som kommissionen ställt på Sverige vid sin uppföljning av direktivets genomförande. Regeringen anser inte att det i övrigt bör ske någon omprövning av de ställningstaganden som gjordes i samband med genomförandet.

6.2 Personkretsen

Regeringens förslag: Ställningen som varaktigt bosatt ska inte beviljas personer vars vistelse i Sverige inte är av varaktigt karaktär.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser antingen tillstyrker förslaget eller lämnar det utan invändningar. *Kammarrätten i Stockholm* efterlyser en utveckling av vilken typ av vistelse i Sverige som inte ska anses vara av varaktigt karaktär. *Sveriges advokatsamfund* anser att det finns anledning att beakta de tillfälliga ändringar beträffande bland annat övriga skyddsbehövande som följer av lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Skälen för regeringens förslag: Det nu gällande kravet på permanent uppehållstillstånd innebär – med undantag för övriga skyddsbehövande – att alla de personer som enligt artikel 3.2 i direktivet om varaktigt bosatta inte ska omfattas av direktivet utesluts från den personkrets som kan beviljas en ställning som varaktigt bosatt (se prop. 2005/06:77 s. 138). Ett frångående av kravet på permanent uppehållstillstånd i enlighet med förslaget i avsnitt 6.1 innebär att de personer som avses i artikel 3.2 på något annat sätt måste undantas från rätten att beviljas en ställning som varaktigt bosatt i Sverige.

Med undantag för övriga skyddsbehövande är de personer som avses i artikel 3.2 sådana personer vars vistelse inte är av varaktig karaktär. Genom att i 5 a kap. 4 § UtLL även ange att en ställning som varaktigt bosatt i Sverige inte ska beviljas personer vars vistelse inte är av varaktig karaktär undantas de personer som avses i artikel 3.2 från rätten till ställning som varaktigt bosatt. Det grundläggande kriteriet för om utlänningens vistelse i Sverige är av varaktig karaktär är enligt direktivet bosättningsstiden, där dock en viss flexibilitet bör finnas med tanke på omständigheter som kan tvinga en person att tillfälligt lämna territoriet. Direktivets uppräknade av tredjelandsmedborgare som undantas från dess tillämpning måste anses ge en god vägledning för bedömningen av vilka personer vars vistelse inte kan anses vara av varaktig karaktär. Till exempel måste det av artikel 3.2 e anses följa att personer som har ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft, men som har fått tillfälligt uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder utan att avvisnings- eller utvisningsbeslutet har upphävts tillhör den krets av personer vars vistelse inte är av varaktig karaktär. Dessa personer bör därför som *Säkerhetspolisen* framför, inte kunna få ställning som varaktigt bosatta. Något ytterligare förtydligande av vilka som omfattas av rekvisitet, vilket *Kammarrätten i Stockholm* efterfrågar, bedöms inte vara nödvändigt.

Visserligen omfattas övriga skyddsbehövande av artikel 3.2. De som tillhör denna grupp beviljas dock i regel permanent uppehållstillstånd varför de inte bör anses omfattas av undantaget avseende personer vars vistelse inte är av varaktig karaktär. Övriga skyddsbehövande bör därför även fortsättningsvis anges särskilt i bestämmelsen. Att övriga skyddsbehövande, med anledning av lagen (2016:572) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, under en begränsad tid inte har rätt till uppehållstillstånd bör inte påverka regelns utformning. Inte heller i övrigt finns anledning att låta den tillfälliga lagen påverka den nu aktuella bestämmelsens utformning.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 mars 2017.

Regeringens bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser har inte några synpunkter på förslaget eller bedömningen. *Förvaltningsrätten i Göteborg* anser att det bör införas en övergångsbestämmelse till förslaget om ändring av till vilken instans man överklagar Polismyndighetens beslut om återreseförbud i samband med ett beslut om avvisning.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det föreslås därför att lagändringarna ska träda i kraft den 1 mars 2017.

De föreslagna reglerna ska, om inte annat särskilt föreskrivs, tillämpas vid prövning som sker från och med den dag då de nya reglerna träder i kraft (jfr RÅ 1991 ref 1). För att undvika praktiska problem med överlämnande av ärenden eller mål anser *Förvaltningsrätten i Göteborg* att det bör föreskrivas att äldre bestämmelser om överklagandeinstans gäller för beslut om återreseförbud som fattats av Polismyndigheten före ikraftträdandet. Regeringen anser inte att avsaknaden av en övergångsbestämmelse för dessa fall kan förväntas leda till några större praktiska problem. Under sådana omständigheter får intresset av att inte i onödan försena tillämpningen av de nya reglerna anses väga tyngre. Någon övergångsbestämmelse med anledning av förslaget om ändrad instansordning föreslås därför inte. Regeringen delar vidare den bedömning som görs i promemorian att inte heller övriga förslag medför något behov av övergångsbestämmelser.

8 Konsekvenser av förslaget

Regeringens bedömning: Förslagen i propositionen kan leda till vissa merkostnader för Migrationsverket och Polismyndigheten. Dessa kostnader bedöms emellertid vara så begränsade att de ska hanteras inom myndigheternas befintliga anslag.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser delar regeringens bedömning. *Barnombudsmannen* lyfter fram att det inte finns någon analys av förslagets konsekvenser för barn.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget att införa en ordning med uppskjuten prövning i vissa fall av avvisnings- eller utvisningsfrågan när utlänningen har tillstånd att vistas i en annan EU-stat kan komma att innebära vissa merkostnader för Polismyndigheten och Migrationsverket. Det kan t.ex. handla om kostnader för ökad administration och uppföljning av att en utlänning som har uppmanats lämna Sverige följer uppmaningen. Det kan dock antas att antalet uppmaningar kommer att bli begränsat. Vidare bör förslaget leda till att fler personer lämnar landet utan att några tvångsåtgärder blir nödvändiga. Sammantaget beräknas därför eventuella merkostnader bli begränsade och ska hanteras inom myndigheternas befintliga anslag.

Förslaget att ta bort kravet på permanent uppehållstillstånd för att en person ska kunna beviljas en ställning som varaktig bosatt i Sverige bedöms inte leda till några kostnadsökningar.

Förslagen i propositionen bedöms inte påverka kvinnor och män på olika sätt. Inte heller bedöms förslaget innebära några särskilda negativa konsekvenser för barn.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 a kap.

1 § En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden *de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd*.

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har flyktingsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, *räknas* även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte *räknas*.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden ska inte anses vara avbrott i vistelsen.

Paragrafen innehåller förutsättningarna för att en utlänning ska beviljas en ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Enligt *första stycket* ska en ansökan om ställning som varaktigt bosatt i Sverige beviljas om sökanden *de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd*. Det krävs alltså inte, som hittills gällt, att sökanden har ett permanent uppehållstillstånd vid ansökningstillfället.

Andra stycket ändras på så sätt att den hittillsvarande första meningen, om att den tid då sökanden haft uppehållstillstånd syftande till bosättning ska beaktas vid beräkningen av vistelsetiden i första stycket, tas bort. Dessutom görs en språklig ändring.

4 § Ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska inte beviljas

1. en medborgare i en EU-stat,
2. övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §, *eller*
3. en utlänning vars vistelse i Sverige inte är av varaktig karaktär.

I paragrafen anges vilka grupper av utlänningar som inte kan beviljas ställning som varaktigt bosatt. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

I den nya *punkt 3* undantas personer vars vistelse i Sverige inte är av varaktig karaktär från möjligheten att beviljas en ställning som varaktigt bosatt. Exempel på sådana personer som tillhör den kretsen finns i direktivets artikel 3.2. Det kan bl.a. handla om personer som har ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft, men som har fått ett tillfälligt uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder utan att avvisnings- eller utvisningsbeslutet har upphävts. Att en person har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av lagen (2016:572) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige ska inte påverka bedömningen av vistelsens varaktighet.

8 kap.

Avvisning eller utvisning av en utlänning som har tillstånd att vistas i en annan EU-stat

6 a § När en fråga uppkommer om avvisning eller utvisning enligt 2, 3 eller 6 § av en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse i en annan EU-stat ska den beslutande myndigheten uppmana utlänningen att inom en skälig tid självantaga sig till den andra EU-staten. Den beslutande myndigheten får avgöra frågan om avvisning eller utvisning först om utlänningen inte har följt en sådan uppmaning.

Första stycket gäller inte om

1. Migrationsverket avvisar eller avslår en ansökan om uppehållstillstånd som enligt denna lag eller någon annan författning får bifallas efter inresan till Sverige,

2. utlänningen nekas att resa in i landet,

3. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns,

4. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet, eller

5. det är sannolikt att utlänningen inte skulle följa uppmaningen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om uppmaningar enligt första stycket.

Paragrafen, som är ny, behandlar ett särskilt förfarande vid avvisning eller utvisning av en utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare, och som har rätt att vistas i en annan EU-stat. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.2.

Enligt *första stycket* ska ett beslut att med stöd av 2, 3 eller 6 § avvisa eller utvisa en utlänning som har rätt att vistas i en annan EU-stat föregås

av en uppmaning till utlänningen att inom en skälig tid bege sig till den andra EU-staten.

Någon ordning som gör det möjligt att på ett standardiserat sätt kontrollera om det finns ett tillstånd som utfärdats av en annan EU-stat finns inte. En uppgift om att utlänningen har tillstånd att vistas i en annan EU-stat torde därför vanligen komma från utlänningen själv och utlänningen har bevisbördan för att ett sådant tillstånd finns. Vägledning för bedömningen av vad som utgör ett tillstånd som ger rätt till vistelse i en stat finns i den handbok för tillämpningen av återvändandedirektivet som utformats av Kommissionen och medlemsstaterna ("Return Handbook"). Ytterst får dock frågan avgöras av domstolarna.

I *andra stycket 1–5* finns undantag från kravet att beslutet om avvisning eller utvisning ska föregås av en uppmaning att självmant resa till den andra EU-staten.

I *andra stycket 1* görs undantag för den situationen att Migrationsverket avvisar eller avslår en sådan ansökan om uppehållstillstånd som enligt bestämmelser i lagen eller någon annan författning får bifallas efter inresan till Sverige. Exempel på sådana bestämmelser finns i 5 kap. 18–19 §§ och i 19 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Om Migrationsverket i stället gör bedömningen att det med stöd av sådana regler inte finns förutsättningar för att bifalla ansökan efter inresan till Sverige uppkommer en fråga om avvisning eller utvisning av den berörda personen. I dessa fall ska alltså beslutet om avslag och därmed sammanhängande beslut om avvisning eller utvisning föregås av en uppmaning enligt första stycket om förutsättningarna för det i övrigt är uppfyllda.

Andra stycket 2 och *3* innehåller undantag för de fall utlänningen nekas att resa in i landet eller hejdas i samband med olaglig passage av yttre gräns.

Ett undantag för det fall utlänningen bedöms utgöra en risk för allmän ordning och säkerhet följer av *andra stycket 4*.

I *andra stycket 5* görs slutligen ett undantag för det fall det bedöms sannolikt att utlänningen inte skulle följa en uppmaning att frivilligt resa till den andra staten. Bedömningen kan grunda sig på vad utlänningen själv uttalat eller på hur han eller hon respekterat eventuella tidigare beslut om avvisning eller utvisning. En bedömning av samtliga omständigheter i det enskilda fallet ska göras.

Paragrafen innehåller inte några bestämmelser om formen för uppmaningen eller hur lång fristen ska vara. I *tredje stycket* finns en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter rörande uppmaningen.

Tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud

Lydelsen av rubriken har justerats, i enlighet med Lagrådets påpekande, för att överensstämma med terminologin i 21 §.

21 § Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet *i enlighet med beslutet* (tidsfrist för

frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningsavvisas och till fyra veckor om utlänningsutvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

En tidsfrist för frivillig avresa ska dock inte meddelas om

1. det finns risk för att utlänningsavvisningen avviker,
2. utlänningsavvisningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet,
3. utlänningsavvisningen genom ett avvisningsbeslut nekats att resa in i

landet,

4. utlänningsavvisningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, eller

5. utlänningsavvisningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller i stället för första stycket 12 kap. 15 § tredje stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en tidsfrist för frivillig avresa ska meddelas. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

I *första stycket* görs ett tillägg som innebär att det inte längre är tillräckligt att utlänningsavvisningen lämnar landet för att en frivillig avresa ska anses ha skett. Det krävs också att utlänningsavvisningen reser till det land som angetts i beslutet om avvisning eller utvisning.

22 § I ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningsavvisningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet *enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut.

Tidsfristen för frivillig avresa börjar löpa när beslutet om avvisning eller utvisning *fått* laga kraft eller när utlänningsavvisningen förklarat sig nöjd med beslutet.

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om att den utlänningsavvisning som fått en tidsfrist för frivillig avresa ska upplysas om att återreseförbud kan bli följden om han eller hon inte lämnar landet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

Ändringen i *första stycket* är en följd av ändringen i 21 § avseende det krav som ska vara uppfyllt för att en frivillig avresa ska anses ha skett. Liksom i den bestämmelsen avses med frivillig avresa att utlänningsavvisningen lämnar landet i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning.

Ändringen i *andra stycket* är endast språklig.

12 kap.

14 b § Om det av särskilda skäl finns behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen *eller bestämma en ny tidsfrist efter att tidsfristen löpt ut*.

Paragrafen behandlar möjligheten att förlänga en tidsfrist för frivillig avresa. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.3.

Ändringen innebär ett klagörande av att det finns en möjlighet att bestämma ny tidsfrist för frivillig avresa efter att en sådan tidsfrist löpt ut. En närmare beskrivning av i vilka fall detta är möjligt finns i tidigare förarbeten (prop. 2011/12:60 s. 33 och 34 samt s. 96 och 97).

15 § *Ett* beslut om avvisning eller utvisning som inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska verkställas snarast möjligt.

Om ett beslut om avvisning eller utvisning *innehåller* en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen lämna landet *i enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut. Om utlänningen inte lämnat landet *i enlighet med beslutet* när tidsfristen löpt ut eller om beslutet om tidsfrist för frivillig avresa dessförinnan upphävts enligt 14 a §, ska beslutet om avvisning eller utvisning verkställas snarast möjligt därefter.

Verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när ett beslut om avvisning eller utvisning ska verkställas. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

Ändringen i *andra stycket* är en konsekvens av ändringen i 8 kap. 21 § avseende det krav som ska vara uppfyllt för att en frivillig avresa ska anses ha skett. Liksom i den bestämmelsen avses med frivillig avresa att utlänningen lämnar landet *i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning*.

15 a § Om en utlännings inte *har* lämnat landet *i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning* när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till ett år.

Ett återreseförbud enligt första stycket får dock inte meddelas om beslutet om avvisning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om återreseförbud när en utlännings inte har lämnat landet när en tidsfrist för frivillig avresa har löpt ut. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.2.

Ändringen i *första stycket* är en konsekvens av ändringen i 8 kap. 21 § avseende det krav som ska vara uppfyllt för att en frivillig avresa ska anses ha skett. Liksom i den bestämmelsen avses med frivillig avresa att utlännings lämnar landet *i enlighet med beslutet om avvisning eller utvisning*.

14 kap.

7 a § Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela återreseförbud eller att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrationsdomstol. *Polismyndighetens beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett beslut om avvisning överklagas dock i samma ordning som beslutet om avvisning.*

Migrationsverkets avslag på en ansökan om att upphäva ett återreseförbud får överklagas till en migrationsdomstol.

Tidsfristen för överklagande av Migrationsverkets *eller Polismyndighetens* beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas.

Paragrafen behandlar överklagande av beslut om återreseförbud. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.2.

Den nya *andra meningen i första stycket* innebär att överklagande av Polismyndighetens beslut om avvisning och överklagande av beslut om

återreseförbud ska följas åt, om besluten fattats samtidigt, och att det är beslutet om avvisning som då styr hur besluten överklagas. I 2 § regleras hur Polismyndighetens beslut om avvisning överklagas. Normalt sett överklagas beslutet till Migrationsverket och därefter till en migrationsdomstol. Även Polismyndighetens beslut om återreseförbud ska alltså överklagas till Migrationsverket. Ordalydelsen täcker även det fallet att endast återreseförbudet överklagas.

Om Polismyndighetens avvisningsbeslut fattas i samband med ett beslut om upphävande eller återkallelse av en Schengenvisering överklagas besluten dock direkt till en migrationsdomstol.

Ändringen i *tredje stycket* innebär att tidsfristen för överklagande av ett beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § ska räknas på samma sätt oavsett om beslutet fattats av Migrationsverket eller Polismyndigheten.

16 kap.

6 § I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningsen. *Detsamma gäller i ett mål om återreseförbud där beslut meddelats av Polismyndigheten i samband med ett beslut om avvisning.*

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningsen vid handläggningen i migrationsdomstolen och i Migrationsöverdomstolen.

I ett mål om uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott, eller om upphävande av ett sådant utvisningsbeslut, är Migrationsverket och, i fråga om ett säkerhetsärende, Säkerhetspolisen motparter till utlänningsen vid handläggningen i migrationsdomstolen och i Migrationsöverdomstolen.

Paragrafen behandlar partsställningen i mål om avvisning. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.2.

Den nya *andra meningen* i *första stycket* innebär att endast Migrationsverket ska vara utlänningsens motpart i en migrationsdomstol om verkets beslut om avvisning och återreseförbud med anledning av ett överklagande av Polismyndighetens beslut i dessa frågor i sin tur överklagas till en migrationsdomstol.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2008/115/EG

av den 16 december 2008

om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 b,

med beaktande av kommissionens förslag,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽¹⁾, och

av följande skäl:

- (1) Vid Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 fastställdes en sammanhållen strategi för invandring och asyl, som omfattar inrättande av ett gemensamt asylsystem, en politik för laglig invandring och kampen mot olaglig invandring.
- (2) Vid sitt möte den 4–5 november 2004 i Bryssel efterlyste Europeiska rådet upprättandet av en effektiv politik för avlägsnande och återsändande som grundar sig på gemensamma standarder för personers återsändande på ett humant sätt och med fullständig respekt för deras mänskliga rättigheter och värdighet.
- (3) Den 4 maj 2005 antog Europarådets ministerkommitté 20 principer för påtvingat återvändande.
- (4) Det är nödvändigt att det fastställs tydliga, öppna och rättvisa regler för tillhandahållandet av en effektiv återvändandepolitik, vilket är en nödvändig del av en väl förvaltd migrationspolitik.
- (5) I detta direktiv bör ett antal horisontella bestämmelser fastställas som ska gälla för alla tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa, vistelse eller bosättning i en medlemsstat.
- (6) Medlemsstaterna bör se till att tredjelandsmedborgares olagliga vistelser bringas att upphöra genom ett rättvist och öppet förfarande. I enlighet med de allmänna principerna i EG-rätten ska beslut som fattas enligt detta direktiv avse ett enskilt fall och grundas på objektiva kriterier, vilket innebär att även omständigheter utöver

det faktum att personens vistelse är olaglig bör beaktas. När medlemsstaterna använder standardformulär för beslut i samband med återvändande, dvs. beslut om återvändande och, om sådana utfärdats, inreseförbud och beslut om återsändande, bör de respektera den principen och fullt ut rätta sig efter alla tillämpliga bestämmelser i detta direktiv.

- (7) Det betonas att återtagandeavtal med tredjeländer, såväl från gemenskapens sida som bilateralt, är nödvändiga för att underlätta återvändandet. Internationellt samarbete med ursprungsländerna i samtliga skeden av återvändandet är en förutsättning för att det ska vara möjligt att uppnå ett hållbart återvändande.
- (8) Det är ett erkänt faktum att medlemsstaterna har en legitim rätt att avvisa tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, förutsatt att rättvisa och effektiva asylsystem har införts där principen om "non-refoulement" respekteras fullt ut.
- (9) I enlighet med rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus ⁽²⁾ bör en tredjelandsmedborgare som har ansökt om asyl i en medlemsstat inte anses vistas olagligt på den medlemsstatens territorium förrän ett beslut om avslag på asylansökan eller ett beslut om upphävande av personens rätt till vistelse som asylsökande har trätt i kraft.
- (10) Om det saknas anledning att tro att det skulle underminera syftet med ett återvändandeförfarande, är frivilligt återvändande att föredra framför påtvingat återvändande och en tidsfrist för frivillig avresa bör beviljas. En förlängning av tidsfristen för frivillig avresa bör föreskrivas när detta anses nödvändigt på grund av specifika omständigheter i enskilda fall. För att främja frivilligt återvändande bör medlemsstaterna tillhandahålla ökat bistånd och rådgivning i samband med återvändandet och på bästa sätt utnyttja de relevanta finansieringsmöjligheter som erbjuds genom Europeiska återvändandefonden.
- (11) För att säkerställa ett effektivt skydd för de berörda intressen bör det införas gemensamma miniminormer för rätts säkerhetsgarantier som ska gälla vid beslut i avslutning till återvändande. Nödvändig rättshjälp bör ställas till förfogande för dem som saknar tillräckliga tillgångar. Medlemsstaterna bör i sin nationella lagstiftning fastställa i vilka fall rättshjälp ska anses vara nödvändig.

⁽¹⁾ Europaparlamentets yttrande av den 18 juni 2008 (ännu ej offentliggjort i EUT) och rådets beslut av den 9 december 2008.

⁽²⁾ EUT L 326, 13.12.2005, s. 13.

- (12) Hänsyn bör tas till situationen för tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i ett land men för tillfället inte kan avlägsnas. Deras grundläggande existensvillkor bör fastställas i enlighet med nationell lagstiftning. För att de ska kunna påvisa sin särskilda situation vid administrativa granskningar eller kontroller bör dessa personer ges en skriftlig bekräftelse av sin situation. Medlemsstaterna bör ha stort utrymme för skönsmässig bedömning angående form och format för den skriftliga bekräftelsen och bör även kunna ta med den i beslut som har samband med återvändande som antas i enlighet med detta direktiv.
- (13) Användningen av tvångsåtgärder bör uttryckligen följa proportionalitetsprincipen och effektivitetsprincipen i fråga om använda medel och eftersträvarde mål. Det bör införas miniminormer för påtvingat återvändande, med beaktande av rådets beslut 2004/573/EG av den 29 april 2004 om organisation av gemensamma flygningar för återsändande från två eller flera medlemsstaters territorium av tredjelandsmedborgare vilka omfattas av enskilda beslut om återsändande ⁽¹⁾. Medlemsstaterna bör kunna tillgripa olika möjligheter för att kontrollera påtvingat återvändande.
- (14) Verkningarna av nationella återvändandeåtgärder bör ges en europeisk dimension genom införande av ett inreseförbud som förbjuder inresa och vistelse på alla medlemsstaters territorium. Inreseförbudets varaktighet bör fastställas med hänsyn till alla relevanta omständigheter i det enskilda fallet och bör i normala fall inte överstiga fem år. Att den berörda tredjelandsmedborgaren redan har omfattats av mer än ett beslut om återvändande eller beslut om avlägsnande, eller har rest in på en medlemsstats territorium under tiden för ett inreseförbud bör i detta sammanhang särskilt beaktas.
- (15) Det bör tillkomma medlemsstaterna att besluta huruvida prövning av beslut i samband med återvändande innebär att den myndighet eller det organ som prövar beslutet har befogenhet att fatta ett eget beslut om återvändandet som ersätter det tidigare beslutet.
- (16) Användning av förvar för avlägsnande bör begränsas och följa proportionalitetsprincipen i fråga om använda medel och eftersträvarde mål. Förvar är motiverat endast för att förbereda återvändandet eller för att genomföra avlägsnandeprocessen och om andra, mindre ingripande, åtgärder är otillräckliga.
- (17) Tredjelandsmedborgare i förvar bör behandlas humant och värdigt med respekt för deras grundläggande rättigheter och i överensstämmelse med internationell och nationell rätt. Med undantag för det inledande gripande som de rättsvårdande myndigheterna genomför av personen i fråga, vilket regleras av nationell lagstiftning, bör frihetsberövandet förläggas till särskilda förvarsanläggningar.
- (18) Medlemsstaterna bör snabbt få tillgång till uppgifter om inreseförbud som utfärdats av andra medlemsstater. Detta informationsutbyte bör genomföras i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1987/2006 av den 20 december 2006 om inrättande, drift och användning av andra generationen av Schengens informationssystem (SIS II) ⁽²⁾.
- (19) Samarbete mellan de berörda institutionerna på samtliga nivåer i samband med återvändandet samt utbyte och främjande av bästa praxis, bör åtfölja genomförandet av detta direktiv och ge upphov till ett europeiskt mervärde.
- (20) Eftersom målet med detta direktiv, nämligen att införa gemensamma regler om återvändande, avlägsnande, användning av tvångsmedel, förvar och inreseförbud, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, och det därför, på grund av direktivets omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går direktivet inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (21) Medlemsstaterna bör genomföra bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering på grund av kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller övertygelse, politisk eller annan åskådning, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.
- (22) I överensstämmelse med 1989 års FN-konvention om barnets rättigheter bör barnets bästa komma i främsta rummet när medlemsstaterna genomför detta direktiv. I överensstämmelse med Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna bör rätten till skydd för familjelivet komma i främsta rummet när medlemsstaterna genomför detta direktiv.
- (23) Tillämpningen av detta direktiv påverkar inte de förpliktelser som följer av Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, i dess ändrade lydelse enligt New York-protokollet av den 31 januari 1967.
- (24) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

⁽¹⁾ EUT L 261, 6.8.2004, s. 28.

⁽²⁾ EUT L 381, 28.12.2006, s. 4.

- (25) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark. Eftersom detta direktiv – i den omfattning som det gäller för tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa i enlighet med kodexen om Schengengränserna ⁽¹⁾ – bygger på Schengenregelverket enligt bestämmelserna i avdelning IV i tredje delen av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, ska Danmark, i enlighet med artikel 5 i nämnda protokoll, inom en tid av sex månader efter det att rådet har antagit detta direktiv besluta om huruvida landet ska genomföra det i sin nationella lagstiftning.
- (26) I den omfattning som det ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa i enlighet med kodexen om Schengengränserna utgör detta direktiv en utveckling av bestämmelser i Schengenregelverket i vilka Storbritannien inte deltar, i enlighet med rådets beslut 2000/365/EG av den 29 maj 2000 om en begäran från Storbritannien och Nordirland om att få delta i vissa bestämmelser i Schengenregelverket ⁽²⁾. I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Förenade kungarikets och Irlands ställning som fogats till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, och utan att det påverkar artikel 4 i det protokollet, deltar inte Förenade kungariket i detta beslut och är inte bundet av det i dess helhet och omfattas inte av dess tillämpning.
- (27) I den omfattning som det ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa i enlighet med kodexen om Schengengränserna utgör detta direktiv en utveckling av bestämmelser i Schengenregelverket i vilka Irland inte deltar, i enlighet med rådets beslut 2002/192/EG av den 28 februari 2002 om Irlands begäran om att få delta i vissa bestämmelser i Schengenregelverket ⁽³⁾. I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det protokoll om Förenade kungarikets och Irlands ställning som fogats till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, och utan att det påverkar artikel 4 i det protokollet, deltar inte Irland i detta beslut och är inte bundet av det i dess helhet och omfattas inte av dess tillämpning.

- (28) När det gäller Island och Norge utgör detta direktiv – i den omfattning som det ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa i enlighet med kodexen om Schengengränserna – en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket i den mening som avses i avtalet mellan Europeiska unio-

nens råd och Republiken Island och Konungariket Norge om dessa två staters associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, som omfattas av det område som avses i artikel 1.C i rådets beslut 1999/437/EG av ⁽⁴⁾ om vissa tillämpningsföreskrifter för det avtalet.

- (29) När det gäller Schweiz utgör detta direktiv – i den omfattning som det ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa i enlighet med kodexen om Schengengränserna – en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket i den mening som avses i avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, som omfattas av det område som avses i artikel 1.C i rådets beslut 1999/437/EG jämförd med artikel 3 i rådets beslut 2008/146/EG av ⁽⁵⁾ om ingående på Europeiska gemenskapens vägnar av det avtalet.
- (30) När det gäller Liechtenstein utgör detta direktiv – i den omfattning som det ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa i enlighet med kodexen om Schengengränserna – en utveckling av de bestämmelser i Schengenregelverket i den mening som avses i protokollet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen, Schweiziska edsförbundet och Furstendömet Liechtenstein om Furstendömet Liechtensteins anslutning till avtalet mellan Europeiska unionen, Europeiska gemenskapen och Schweiziska edsförbundet om Schweiziska edsförbundets associering till genomförandet, tillämpningen och utvecklingen av Schengenregelverket, som omfattas av det område som avses i artikel 1.C i beslut 1999/437/EG jämförd med artikel 3 i rådets beslut 2008/261/EG ⁽⁶⁾ om undertecknande på Europeiska gemenskapens vägnar och provisorisk tillämpning av vissa bestämmelser i det protokollet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv föreskrivs gemensamma normer och förfaranden som ska tillämpas i medlemsstaterna för återvändande av tredjelandsmedborgare vars vistelse är olaglig, i överensstämmelse med grundläggande rättigheter som allmänna principer för gemenskapsrätten och internationell rätt, inklusive flyktingsskydd och förpliktelser i fråga om mänskliga rättigheter.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 562/2006 av den 15 mars 2006 om en gemenskapskodex om gränspassage för personer (kodex om Schengengränserna) (EUT L 105, 13.4.2006, s. 1).

⁽²⁾ EGT L 131, 1.6.2000, s. 43.

⁽³⁾ EGT L 64, 7.3.2002, s. 20.

⁽⁴⁾ EGT L 176, 10.7.1999, s. 31.

⁽⁵⁾ EUT L 53, 27.2.2008, s. 1.

⁽⁶⁾ EUT L 83, 26.3.2008, s. 3.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. Detta direktiv ska tillämpas på tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium.

2. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa detta direktiv på tredjelandsmedborgare som

- a) har nekats inresa i enlighet med artikel 13 i kodexen om Schengengränserna eller som grips eller hejdas av de behöriga myndigheterna i samband med att de olagligen passerar en medlemsstats yttre gräns landvägen, sjövägen eller luftvägen och som inte därefter har fått tillstånd eller rätt att vistas i den medlemsstaten,
- b) har ådömts att återvända som en straffrättslig påföljd, eller som en följd av en straffrättslig påföljd, i enlighet med den nationella lagstiftningen, eller som är föremål för utlämningsförfaranden.

3. Detta direktiv ska inte tillämpas på personer som har rätt till fri rörlighet enligt gemenskapslagstiftningen i enlighet med artikel 2.5 i kodexen om Schengengränserna.

Artikel 3

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare i den mening som avses i artikel 17.1 i fördraget och som heller inte är personer som har rätt till fri rörlighet enligt gemenskapslagstiftningen i enlighet med artikel 2.5 i kodexen om Schengengränserna.
2. *olaglig vistelse*: vistelse på en medlemsstats territorium av en tredjelandsmedborgare som inte, eller inte längre, uppfyller villkoren för inresa enligt artikel 5 i kodexen om Schengengränserna eller andra villkor för att resa in i, vistas eller vara bosatt i den medlemsstaten.
3. *återvändande*: en tredjelandsmedborgares återresa – oavsett om den sker frivilligt i överensstämmelse med en skyldighet att återvända eller med tvång – till

— ursprungslandet, eller

— ett transitland i enlighet med återtagandeavtal med gemenskapen eller bilaterala återtagandeavtal eller andra arrangemang, eller

— ett annat tredjeland till vilket den berörda tredjelandsmedborgaren frivilligt väljer att återvända och där han eller hon kommer att tas emot.

4. *beslut om återvändande*: ett administrativt eller rättsligt beslut enligt vilket en tredjelandsmedborgares vistelse är olaglig och som ålägger eller fastställer en skyldighet att återvända.

5. *avlägsnande*: verkställigheten av skyldigheten att återvända, det vill säga den faktiska transporten ut ur medlemsstaten.

6. *inreseförbud*: ett administrativt eller rättsligt beslut om förbud mot inresa och vistelse på medlemsstaternas territorium under en viss period, som åtföljer ett beslut om återvändande.

7. *risk för avvikande*: skäl i det enskilda fallet och på grundval av objektiva kriterier fastställda genom lag att anta att en tredjelandsmedborgare som är föremål för förfaranden för återvändande kan komma att avvika.

8. *frivillig avresa*: fullgörande av skyldigheten att återvända inom den tidsram som fastställts i beslutet om återvändande.

9. *utsatta personer*: underåriga, ensamkommande barn, funktionshindrade, äldre, gravida, ensamstående föräldrar med underåriga barn och personer som har utsatts för tortyr, våldtäkt eller andra allvarliga former av psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld.

Artikel 4

Förmånligare bestämmelser

1. Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i

a) bilaterala eller multilaterala avtal mellan gemenskapen, eller gemenskapen och dess medlemsstater, och ett eller flera tredjeländer,

b) bilaterala eller multilaterala avtal mellan en eller flera medlemsstater och ett eller flera tredjeländer.

2. Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av eventuella förmånligare bestämmelser för tredjelandsmedborgaren i gemenskapens regelverk om invandring och asyl.

3. Detta direktiv ska inte påverka medlemsstaternas rätt att anta eller behålla bestämmelser som är förmånligare för de personer som det är tillämpligt på, förutsatt att dessa förmånligare bestämmelser är förenliga med detta direktiv.

4. När det gäller tredjelandsmedborgare som undantas från direktivets räckvidd i enlighet med artikel 2.2 a ska medlemsstaterna

- a) se till att deras behandling och skyddsnivån inte är mindre förmånliga än vad som föreskrivs i artikel 8.4 och 8.5 (begränsad användning av tvångsmedel), artikel 9.2 a (uppskov med avlägsnande), artikel 14.1 b och 14.1 d (akutsjukvård och beaktande av utsatta personers behov) samt artiklarna 16 och 17 (förhållanden i samband med förvar) och
- b) respektera principen om "non-refoulement".

Artikel 5

"Non-refoulement", barnets bästa, familjeliv och hälsotillstånd

När medlemsstaterna genomför detta direktiv ska de ta vederbörlig hänsyn till

- a) barnets bästa,
- b) familjeliv,
- c) hälsotillståndet för den berörda tredjelandsmedborgaren,

och respektera principen om "non-refoulement".

KAPITEL II

AVSLUTANDE AV DEN OLAGLIGA VISTELSEN

Artikel 6

Beslut om återvändande

1. Utan att det påverkar tillämpningen av de undantag som avses i punkterna 2–5 ska medlemsstaterna utfärda beslut om att tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium ska återvända.

2. Tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium och som innehar ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse utfärdat av en annan medlemsstat, ska ofördröjligen bege sig till den medlemsstatens territorium. Om den tredjelandsmedborgare som berörs av detta krav inte följer detsamma eller om dennes omedelbara avresa krävs med hänsyn till allmän ordning eller nationell säkerhet, ska punkt 1 tillämpas.

3. Medlemsstaterna får avstå från att utfärda ett beslut om återvändande till en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium om den berörda tredjelandsmedborgaren återtas av en annan medlemsstat enligt bilaterala avtal eller arrangemang som gäller den dag detta direktiv träder i kraft. Den medlemsstat som har återtagit den berörda tredjelandsmedborgaren ska i så fall tillämpa punkt 1.

4. Medlemsstaterna får när som helst, av ömmande skäl eller av humanitära eller andra skäl, bevilja ett självständigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt att stanna i landet till en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på deras territorium. I sådana fall ska inget beslut om återvändande utfärdas. Om ett sådant beslut redan har utfärdats ska det återkallas eller tillfälligt skjutas upp under giltighetstiden för uppehållstillståndet eller någon annan beviljad rätt att stanna.

5. Om en tredjelandsmedborgare som vistas olagligt på en medlemsstats territorium är föremål för ett förfarande för förlängning av hans eller hennes uppehållstillstånd eller något annat tillstånd som ger rätt att stanna i landet, ska den berörda medlemsstaten överväga att avstå ifrån att utfärda ett beslut om återvändande till dess att förfarandet har avslutats, utan att detta påverkar tillämpningen av punkt 6.

6. Detta direktiv ska inte hindra medlemsstaterna från att anta ett beslut om att avsluta en laglig vistelse tillsammans med ett beslut om återvändande och/eller ett beslut om avlägsnande och/eller inreseförbud inom ramen för ett enda administrativt eller rättsligt beslut i enlighet med deras nationella lagstiftning, utan att det påverkar tillämpningen av rättssäkerhetsgarantierna enligt kapitel III och andra relevanta bestämmelser i gemenskapslagstiftningen och nationell lagstiftning.

Artikel 7

Frivillig avresa

1. Utan att det påverkar tillämpningen av de undantag som avses i punkterna 2 och 4 ska det i återvändandebeslutet fastställas en lämplig tidsfrist på mellan sju och trettio dagar för frivillig avresa. Medlemsstaterna får i sin nationella lagstiftning föreskriva att en sådan tidsfrist får beviljas först efter ansökan från den berörda tredjelandsmedborgaren. Medlemsstaterna ska i så fall informera de berörda tredjelandsmedborgarna om möjligheten att ge in en sådan ansökan.

Den tidsfrist som föreskrivs i första stycket innebär inte att den berörda tredjelandsmedborgaren inte kan avresa tidigare.

2. Medlemsstaterna ska, när så är nödvändigt, förlänga fristen för frivillig avresa med en lämplig tid, med beaktande av de särskilda omständigheterna i det enskilda fallet, t.ex. vistelsens längd, förekomsten av skolbarn eller av andra familjeband och sociala band.

3. Vissa förpliktelser som syftar till att förhindra att den berörda personen avviker, till exempel att regelbundet anmäla sig hos myndigheterna, deponering av tillräcklig garantisumma, inlämnande av handlingar eller skyldighet att stanna på en viss plats, får åläggas under tidsfristen i fråga.

4. Om det finns risk för avvikande eller om en ansökan om laglig vistelse avvisats såsom uppenbart ogrundad eller bedräglig eller om den berörda personen utgör en risk för allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet, får medlemsstaterna avstå från att bevilja någon tidsfrist för frivillig avresa eller bevilja en kortare tidsfrist än sju dagar.

Artikel 8

Avlägsnande

1. Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att verkställa beslutet om återvändande om inte någon tidsfrist för frivillig avresa har beviljats i enlighet med artikel 7.4, eller om åläggandet att återvända inte har hörtsammats inom den tid för frivilligt återvändande som beviljats i enlighet med artikel 7.

2. Om medlemsstaten har beviljat en tidsfrist för frivillig avresa i enlighet med artikel 7, får beslutet om återvändande verkställas först när tiden löpt ut, såvida inte en risk som avses i artikel 7.4 uppstår under denna tid.

3. Medlemsstaterna får anta ett separat administrativt eller rättsligt beslut om avlägsnande.

4. Om medlemsstaterna – som en sista utväg – använder tvångsmedel vid avlägsnandet av en tredjelandsmedborgare som motsätter sig avlägsnande, ska dessa åtgärder vara proportionerliga och inte innebära mer tvång än skäligt. De ska genomföras enligt nationell lagstiftning i överensstämmelse med grundläggande rättigheter och med vederbörlig respekt för den berörda tredjelandsmedborgarens värdighet och fysiska integritet.

5. När avlägsnandet genomförs med flyg ska medlemsstaterna ta hänsyn till de gemensamma riktlinjer för säkerhetsbestämmelser i samband med gemensamma återsändanden med flyg som fogas till beslut 2004/573/EG.

6. Medlemsstaterna ska sörja för ett effektivt övervaknings-system för påtvingade återvändanden.

Artikel 9

Uppskjutande av verkställighet

1. Medlemsstaterna ska skjuta upp verkställigheten av avlägsnandet

a) om det strider mot principen om "non-refoulement" eller

b) så länge som verkställigheten av avlägsnandet skjutits upp enligt artikel 13.2.

2. Medlemsstaterna får skjuta upp verkställigheten av avlägsnandet under en lämplig tidsperiod, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Medlemsstaterna ska särskilt beakta

a) tredjelandsmedborgarens fysiska eller psykiska tillstånd,

b) tekniska omständigheter, som brist på transportkapacitet eller att avlägsnandet misslyckades på grund av bristande identitetshandlingar.

3. Om verkställigheten av avlägsnandet skjutits upp i enlighet med punkterna 1 och 2, får den berörda tredjelandsmedborgaren åläggas de skyldigheter som anges i artikel 7.3.

Artikel 10

Återvändande och avlägsnande av ensamkommande barn

1. Innan ett beslut fattas om att utfärda ett beslut om återvändande beträffande ett ensamkommande barn, ska stöd av lämpliga organ som inte är verkställande myndighet beviljas med vederbörlig hänsyn till barnets bästa.

2. Innan myndigheterna i en medlemsstat avlägsnar ett ensamkommande barn från medlemsstatens territorium, ska de försäkra sig om att barnet kommer att överlämnas till en familjemedlem, en utsedd förmyndare eller en lämplig mottagningsenhet i mottagarlandet.

Artikel 11

Inreseförbud

1. Beslut om återvändande ska åtföljas av ett inreseförbud

a) om inte någon tidsfrist för frivillig avresa har beviljats, eller

b) om åläggandet att återvända inte har hörtsammats.

I andra fall får beslut om återvändande åtföljas av ett inreseförbud.

2. Inreseförbudets varaktighet ska fastställas med vederbörlig hänsyn till alla relevanta omständigheter i det enskilda fallet och ska i princip inte överstiga fem år. Det får emellertid överstiga fem år om tredjelandsmedborgaren utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet.

3. Medlemsstaterna ska överväga att upphäva ett inreseförbud, eller besluta att det tills vidare inte ska gälla, om en tredjelandsmedborgare som är föremål för ett inreseförbud utfärdat i enlighet med punkt 1 andra stycket kan visa att han eller hon har lämnat en medlemsstats territorium i full överensstämmelse med ett beslut om återvändande.

Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 första stycket b, ska beslut om inreseförbud inte fattas avseende offer för människohandel som har beviljats uppehållstillstånd i enlighet med rådets direktiv 2004/81/EG av den 29 april 2004, om uppehållstillstånd till tredjelandsmedborgare som har fallit offer för människohandel eller som har fått hjälp till olaglig invandring och vilka samarbetar med de behöriga myndigheterna ⁽¹⁾, förutsatt att den berörda tredjelandsmedborgaren inte utgör något hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller nationell säkerhet.

Medlemsstaterna får i enskilda fall av humanitära skäl avstå från att utfärda eller upphäva ett inreseförbud, eller besluta att det tills vidare inte ska gälla.

Medlemsstaterna får i enskilda fall eller i vissa kategorier av fall av andra skäl återkalla ett inreseförbud, eller besluta att det tills vidare inte ska gälla.

4. När en medlemsstat överväger att utfärda ett uppehållstillstånd eller något annat tillstånd som ger rätt att stanna i landet för en tredjelandsmedborgare för vilken ett inreseförbud har utfärdats av en annan medlemsstat, ska den först rådfråga den medlemsstat som utfärdat inreseförbudet och ta hänsyn till den statens intressen i enlighet med artikel 25 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet ⁽²⁾.

5. Tillämpningen av punkterna 1–4 ska inte påverka rätten till internationellt skydd enligt definitionen i artikel 2 a i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet ⁽³⁾ i medlemsstaterna.

KAPITEL III

RÄTTSSÄKERHETSGARANTIER

Artikel 12

Utformning

1. Beslut om återvändande och eventuella beslut om inreseförbud och beslut om avlägsnande, ska utfärdas skriftligt och innehålla en redovisning av de faktiska och de rättsliga omständigheterna, liksom uppgift om tillgängliga rättsmedel.

Om rätten till information enligt nationell lagstiftning får inskränkas, särskilt för att skydda nationell säkerhet, försvaret eller allmän säkerhet samt för förebyggande, undersökning och avslöjande av brott och åtal för brott, får informationen om de faktiska omständigheterna begränsas.

2. Medlemsstaterna ska på begäran tillhandahålla en skriftlig eller muntlig översättning av de viktigaste delarna av ett beslut

om återvändande i enlighet med punkt 1, inbegripet information om tillgängliga rättsmedel, på ett språk som tredjelandsmedborgaren förstår eller rimligen kan förväntas förstå.

3. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkt 2 på tredjelandsmedborgare som har rest in olagligt på en medlemsstats territorium utan att därefter ha fått tillstånd eller rätt att stanna i den medlemsstaten.

I sådana fall ska beslut om återvändande i enlighet med punkt 1 meddelas genom ett standardformulär enligt nationell lagstiftning.

Medlemsstaterna ska tillhandahålla skriftlig allmän information om huvudpunkterna i standardformuläret på åtminstone fem av de språk som oftast används eller förstås av olagliga migranter som reser in i den berörda medlemsstaten.

Artikel 13

Rättsmedel

1. Den berörda tredjelandsmedborgaren ska ha tillgång till ett effektivt rättsmedel för att kunna överklaga eller begära omprövning av sådana beslut om återvändande som avses i artikel 12.1, inför en behörig rättslig myndighet eller förvaltningsmyndighet eller ett behörigt organ som består av opartiska ledamöter som åtnjuter garantier för sin oberoende ställning.

2. Den myndighet eller det organ som nämns i punkt 1 ska ha befogenhet att pröva sådana beslut om återvändande som avses i artikel 12.1, inbegripet möjligheten att tillfälligt skjuta upp verkställigheten, om inte verkställigheten redan är tillfälligt uppskjuten enligt den nationella lagstiftningen.

3. Den berörda tredjelandsmedborgaren ska ha möjlighet att få juridisk rådgivning och biträde av ett ombud samt, om så är nödvändigt, språklig hjälp.

4. Medlemsstaterna ska se till att nödvändigt rättsligt bistånd och/eller biträde på begäran beviljas kostnadsfritt i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning eller bestämmelser om rättshjälp och får föreskriva att kostnadsfri rättshjälp och/eller biträde underställs villkoren i artikel 15.3–15.6 i direktiv 2005/85/EG.

Artikel 14

Garantier i avvaktan på återvändande

1. Medlemsstaterna ska, med undantag för den situation som omfattas av artiklarna 16 och 17, säkerställa att under den tidsfrist för frivillig avresa som beviljats enligt artikel 7 och under tidsperioder för vilka verkställigheten av avlägsnandet skjutits upp enligt artikel 9, följande principer beaktas så långt som möjligt i fråga om tredjelandsmedborgare:

⁽¹⁾ EUT L 261, 6.8.2004, s. 19.

⁽²⁾ EGT L 239, 22.9.2000, s. 19.

⁽³⁾ EUT L 304, 30.9.2004, s. 12.

- a) De familjemedlemmar som befinner sig på territoriet ska hållas samlade.
- b) Akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar ska tillhandahållas.
- c) Beroende på vistelsens längd ska underåriga ges tillträde till det grundläggande utbildningsväsendet.
- d) Utsatta personers särskilda behov ska beaktas.

2. Medlemsstaterna ska se till att de personer som avses i punkt 1 i enlighet med nationell lagstiftning erhåller en skriftlig bekräftelse på att tidsfristen för frivillig avresa har förlängts i enlighet med artikel 7.2 eller att verkställigheten av beslutet om återvändande har skjutits upp.

KAPITEL IV

FÖRVAR INFÖR AVLÄGSNANDE

Artikel 15

Förvar

1. Om inte andra tillräckliga, men mindre ingripande, åtgärder kan tillämpas verkningsfullt i det konkreta fallet, får medlemsstaterna endast hålla i förvar en tredjelandsmedborgare som är föremål för förfaranden för återvändande för att förbereda återvändandet och/eller för att genomföra avlägsnandet, särskilt när

- a) det finns risk för avvikande, eller
- b) den berörda tredjelandsmedborgaren håller sig undan eller förhindrar förberedelserna inför återvändandet eller avlägsnandet.

Förvar ska vara under så kort tid som möjligt och får endast fortgå under den tid som förfarandena inför avlägsnandet pågår och genomförs med rimliga ansträngningar.

2. Ett beslut om förvar ska fattas av förvaltningsmyndigheter eller rättsliga myndigheter.

Ett beslut om förvar ska utfärdas skriftligt och med angivande av de faktiska och rättsliga omständigheterna.

När ett beslut om förvar har fattats av förvaltningsmyndigheter ska medlemsstaterna

- a) antingen så snart som möjligt efter det att en person tagits i förvar se till att ett beslut fattas om snabb rättslig prövning av förvarsbeslutets laglighet,
- b) eller medge den berörda tredjelandsmedborgaren rätt att inleda förfaranden för att få lagligheten av förvarsbeslutet prö-

vat så snart som möjligt efter det att de aktuella förfarandena inleddes. Medlemsstaterna ska i detta fall omedelbart informera den berörda tredjelandsmedborgaren om möjligheten att inge en sådan ansökan.

Den berörda tredjelandsmedborgaren ska friges omedelbart om kvarhållandet i förvar inte är lagligt.

3. I varje enskilt fall ska beslutet om förvar omprövas med lämpliga mellanrum, antingen på begäran av den berörda tredjelandsmedborgaren eller ex officio. För längre perioder av förvar ska prövningar övervakas av en rättslig myndighet.

4. När det framkommer att rimliga utsikter till ett avlägsnande inte längre föreligger på grund av rättsliga eller andra överväganden, eller de villkor som fastställs i punkt 1 inte längre föreligger, upphör hållandet i förvar att vara berättigat och den berörda personen ska omedelbart friges.

5. Tredjelandsmedborgaren ska hållas i förvar så länge som de villkor som fastställs i punkt 1 uppfylls och så länge som det är nödvändigt för att försäkra sig om att avlägsnandet kan genomföras. Varje medlemsstat ska fastställa en begränsad förvarsperiod, som inte får överskrida sex månader.

6. Medlemsstaterna får inte förlänga den period som avses i punkt 5 annat än med en begränsad tid som inte överskrider ytterligare tolv månader i enlighet med nationell rätt i sådana fall där avlägsnandet, trots alla rimliga ansträngningar, sannolikt kommer att ta längre tid

a) på grund av bristande samarbete från den berörda tredjelandsmedborgarens sida, eller

b) beroende på att införskaffandet av nödvändiga handlingar från tredjeländer drar ut på tiden.

Artikel 16

Förhållanden i samband med förvar

1. Förvar ska i regel ske i särskilda förvarsanläggningar. Om en medlemsstat inte kan tillhandahålla sådana särskilda anläggningar, utan måste använda fängelseanläggningar, ska tredjelandsmedborgare i förvar hållas avskilda från vanliga interner.

2. Tredjelandsmedborgare i förvar ska – på begäran – ges möjlighet att vid tillfälle ta kontakt med juridiska ombud, familjemedlemmar och behöriga konsulära myndigheter.

3. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt situationen för utsatta personer. Akutsjukvård och nödvändig behandling av sjukdomar ska tillhandahållas.

4. Relevanta och behöriga nationella, internationella och icke-statliga organisationer och organ ska ha möjlighet att besöka sådana anläggningar för förvar som avses i punkt 1, i den mån de används för att hålla tredjelandsmedborgare i förvar i enlighet med detta kapitel. För sådana besök får tillstånd krävas.

5. Tredjelandsmedborgare som hålls i förvar ska systematiskt erhålla information i vilken de regler som tillämpas i anläggningen förklaras och deras rättigheter och skyldigheter fastställs. Detta inbegriper information om deras rätt enligt nationell lagstiftning att kontakta de organisationer och organ som avses i punkt 4.

Artikel 17

Förvar av underåriga och familjer

1. Ensamkommande barn och familjer med underåriga ska endast hållas i förvar som en sista utväg och under en så kort tid som möjligt.

2. Familjer som hålls i förvar i avvaktan på avlägsnande ska tillhandahållas separat inkvartering så att de tillförsäkras adekvat skydd för sitt privatliv.

3. Underåriga som hålls i förvar ska ha möjlighet att delta i fritidsverksamhet, inbegripet lekar och aktiviteter som lämpar sig för deras ålder och, beroende på vistelsens längd, ha tillgång till undervisning.

4. Så långt det är möjligt ska ensamkommande barn föras med inkvartering i anläggningar med tillgång till personal och utrymmen som tar hänsyn till behoven hos personer i deras åldersgrupp.

5. När underåriga hålls i förvar i avvaktan på avlägsnande ska barnets bästa komma i främsta rummet.

Artikel 18

Nödsituationer

1. I situationer där ett exceptionellt stort antal tredjelandsmedborgare som ska återvända utgör en oförutsett stor belastning på förvarsanläggningarna i en medlemsstat eller dess administrativa personal, eller personal inom rättsväsendet, får medlemsstaten i fråga så länge som den exceptionella situationen består besluta att tillämpa längre tidsfrister för rättslig prövning än dem som beskrivs i artikel 15.2 tredje stycket och vidta nödgärder vad gäller förhållanden vid förvar som avviker från vad som föreskrivs i artiklarna 16.1 och 17.2.

2. Medlemsstaten ska informera kommissionen när den tillgriper sådana exceptionella åtgärder. Den ska också informera kommissionen så snart som de förhållanden som motiverar dessa åtgärder inte längre föreligger.

3. Denna artikel får inte på något sätt tolkas som att den tillåter medlemsstaterna att åsidosätta sin allmänna skyldighet att vidta alla lämpliga, både allmänna och särskilda, åtgärder för att säkerställa att deras skyldigheter enligt detta direktiv uppfylls.

KAPITEL V

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 19

Rapportering

Kommissionen ska vart tredje år rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna och vid behov föreslå nödvändiga ändringar.

Kommissionen ska lämna sin första rapport senast den 24 december 2013 och vid det tillfället särskilt inrikta sig på tillämpningen av artikel 11, artikel 13.4 och artikel 15 i medlemsstaterna. Med avseende på artikel 13.4 ska kommissionen särskilt bedöma de ekonomiska och administrativa konsekvenserna i medlemsstaterna.

Artikel 20

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 24 december 2010 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. Med avseende på artikel 13.4 ska medlemsstaterna senast den 24 december 2011 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 21

Förhållandet till Schengenkonventionen

Detta direktiv ersätter bestämmelserna i artiklarna 23 och 24 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet.

Artikel 22

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 23***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Strasbourg den 16 december 2008.

På Europaparlamentets vägnar
H.-G. PÖTTERING
Ordförande

På rådets vägnar
B. LE MAIRE
Ordförande

RÅDETS DIREKTIV 2003/109/EG
av den 25 november 2003
om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 63.3 och 63.4 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽⁴⁾, och

av följande skäl:

(1) För att gradvis upprätta ett område med frihet, säkerhet och rättvisa föreskrivs i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen dels att det skall vidtas åtgärder som syftar till att säkerställa den fria rörligheten för personer, och i samband därmed direkt relaterade stödåtgärder avseende kontroller vid yttre gränser, asyl och invandring, dels att det skall vidtas åtgärder som rör asyl, invandring och skydd av rättigheter för tredjelandsmedborgare.

(2) Vid sitt extra möte i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 konstaterade rådet att den rättsliga ställningen för tredjelandsmedborgare bör tillnärmas den som medlemsstaternas medborgare åtnjuter och att en person som har vistats lagligen i en medlemsstat under en tid som skall fastställas och som har uppehållstillstånd för längre tid bör i den medlemsstaten beviljas en uppsättning enhetliga rättigheter som ligger så nära EU-medborgarnas rättigheter som möjligt.

(3) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om grundläggande rättigheter.

(4) Varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares integration i medlemsstaterna är en nyckelfaktor för att stärka den ekonomiska och sociala sammanhållningen, vilket är ett av gemenskapens grundläggande mål enligt fördraget.

(5) Medlemsstaterna bör sätta i kraft bestämmelserna i detta direktiv utan diskriminering med avseende på kön, ras, hudfärg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska egenskaper, språk, religion eller övertygelse, politiska eller andra åsikter, tillhörighet till en nationell minoritet, förmögenhet, födelseort, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

(6) Det viktigaste kriteriet för att kunna förvärva ställning som varaktigt bosatt bör vara bosättnings tiden inom en medlemsstats territorium. Bosättningen bör ha varit laglig och oavbruten för att vittna om personens förankring i landet. En viss flexibilitet bör dock finnas med tanke på omständigheter som kan tvinga en person att tillfälligt lämna territoriet.

(7) För att förvärva ställning som varaktigt bosatt bör tredjelandsmedborgare kunna visa att de förfogar över tillräckliga medel för sin försörjning och en sjukförsäkring, så att de inte blir en belastning för medlemsstaten. När medlemsstaterna bedömer innehav av stabila och regelbundna försörjningsmedel får de beakta faktorer såsom avgifter till pensionssystemet och fullgörande av skattskyldighet.

(8) Tredjelandsmedborgare som önskar förvärva och bevara ställning som varaktigt bosatta bör inte utgöra ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Begreppet allmän ordning får inbegripa fällande dom för allvarligt brott.

(9) Ekonomiska överväganden bör inte utgöra skäl för vägran att bevilja ställning som varaktigt bosatt och skall inte anses inverka på de relevanta villkoren.

(10) Det bör inrättas ett system med förfaranderegler för prövning av ansökningar om ställning som varaktigt bosatt. Dessa förfaranden bör vara effektiva och genomförbara i förhållande till den normala arbetsbelastningen vid medlemsstaternas myndigheter, samt tillåta insyn och vara rättvisa för att ge de berörda personerna adekvat rättssäkerhet.

⁽¹⁾ EGT C 240 E, 28.8.2001, s. 79.

⁽²⁾ EGT C 284 E, 21.11.2002, s. 102.

⁽³⁾ EGT C 36, 8.2.2002, s. 59.

⁽⁴⁾ EGT C 19, 22.1.2002, s. 18.

- (11) Ställningen som varaktigt bosatt bör komma till konkret uttryck genom ett uppehållstillstånd, så att personen i fråga snabbt och lätt kan styrka sin rättsliga ställning. Detta uppehållstillstånd bör också uppfylla höga tekniska krav, särskilt när det gäller garantier mot förfalskning och efterbildning, för att undvika missbruk i den medlemsstat där ställningen förvärvats och i de medlemsstater där rätten till bosättning utövas.
- (12) För att kunna fungera praktiskt som ett instrument för integration av varaktigt bosatta i det samhälle där de är bosatta, bör ställningen som varaktigt bosatt garantera innehavaren samma behandling som medlemsstatens medborgare i en rad ekonomiska och sociala sammanhang, i enlighet med relevanta villkor i detta direktiv.
- (13) I fråga om socialt bistånd skall möjligheten att begränsa förmånerna för varaktigt bosatta till att gälla endast grundläggande förmåner förstås så att detta begrepp omfattar åtminstone minimiinkomst, bistånd vid sjukdom, graviditet, föräldrabistånd och långtidsvård. Villkoren för att bevilja dessa förmåner bör fastställas i nationell lagstiftning.
- (14) Medlemsstaterna bör vara skyldiga att ge underåriga barn tillgång till utbildningsväsendet på liknande villkor som för egna medborgare.
- (15) Begreppet bidrag och stipendier för studier inom yrkesutbildningsområdet omfattar inte åtgärder som finansieras som socialt bistånd. Därtill kommer att tillträde till bidrag och stipendier för studier kan vara avhängigt av det faktum att den person som ansöker om sådana bidrag eller stipendier i sig uppfyller villkoren för erhållande av ställning som varaktigt bosatt. I fråga om att bevilja bidrag och stipendier för studier får medlemsstaterna beakta det faktum att unionsmedborgarna kan utnyttja denna förmån i hemlandet.
- (16) Varaktigt bosatta bör åtnjuta förstärkt skydd mot utvisning. Detta skydd är baserat på kriterier som fastställts i praxis från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna. För att säkerställa skyddet mot utvisning bör medlemsstaterna erbjuda effektiva rättsmedel.
- (17) En harmonisering av villkoren för förvärv av ställning som varaktigt bosatt främjar ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna. Vissa medlemsstater utfärdar uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som följer av detta direktiv. Fördraget utesluter inte att medlemsstaterna tillämpar förmånligare bestämmelser. I detta direktiv bör det dock föreskrivas att tillstånd som utfärdas på förmånligare villkor inte skall grunda rätt till bosättning i andra medlemsstater.
- (18) Att det ställs upp villkor för varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares rätt att bosätta sig i en annan medlemsstat bör bidra till att förverkliga den inre marknaden som ett område med fri rörlighet för personer. Det skulle också i betydande grad kunna medverka till ökad rörlighet, särskilt på arbetsmarknaden inom unionen.
- (19) Det bör fastställas att rätten till bosättning i en annan medlemsstat får gälla såväl för anställda som för egenföretagare, liksom för att studera eller etablera sig utan att bedriva ekonomisk verksamhet.
- (20) Familjemedlemmar bör även kunna bosätta sig tillsammans med den varaktigt bosatte i en annan medlemsstat för fortsatt familjesammanhållning och för att den varaktigt bosatte inte skall hindras från att utnyttja sin rätt till bosättning. När det gäller familjemedlemmar som kan tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta, bör medlemsstaterna särskilt beakta situationen för vuxna barn med funktionshinder samt släktingar i rakt uppstigande led av första graden som är beroende av dem för sin försörjning.
- (21) Den medlemsstat där den varaktigt bosatte avser att utöva sin rätt till bosättning bör kunna kontrollera om personen i fråga uppfyller villkoren för bosättning på dess territorium. Den bör också kunna kontrollera att personen inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet och hälsa.
- (22) För att inte göra det omöjligt att i praktiken utöva rätten till bosättning, bör den varaktigt bosatte åtnjuta samma behandling i den andra medlemsstaten, i enlighet med villkoren i detta direktiv, som i den medlemsstat där han förvärvat ställning som varaktigt bosatt. Beviljandet av förmåner inom ramen för det sociala biståndet skall inte påverka medlemsstaternas möjligheter att återkalla uppehållstillståndet om den berörda personen inte längre uppfyller kraven i detta direktiv.
- (23) Tredjelandsmedborgare bör beviljas möjligheten att förvärva ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstat dit de flyttat och beslutat sig för att slå sig ned i, i enlighet med villkor som är jämförbara med dem som gäller för förvärvande av ställning som varaktigt bosatt i den första medlemsstaten.

- (24) Eftersom målen för den föreslagna åtgärden, nämligen att införa villkor för beviljande och återkallelse av ställning som varaktigt bosatt, rättigheter förbundna med denna ställning samt införande av villkor för utövande av rätt till bosättning i andra medlemsstater, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med proportionalitetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (25) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Förenade kungarikets och Irlands ställning, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i nämnda protokoll, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i dem.
- (26) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i det till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen fogade protokollet om Danmarks ställning deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt i Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Innehåll

I detta direktiv fastställs

- a) villkoren för en medlemsstats beviljande och återkallande av ställning som varaktigt bosatt för tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på dess territorium, inklusive de rättigheter som är förbundna med denna ställning, och
- b) villkoren för bosättning i andra medlemsstater än den som beviljat dem varaktig bosättning för tredjelandsmedborgare som har beviljats denna ställning.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

- a) *tredjelandsmedborgare*: personer som inte är unionsmedborgare enligt artikel 17.1 i fördraget,
- b) *varaktigt bosatt*: tredjelandsmedborgare som har ställning som varaktigt bosatt i enlighet med artiklarna 4–7,
- c) *första medlemsstat*: den medlemsstat som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt,
- d) *andra medlemsstat*: andra medlemsstater än den som först beviljade tredjelandsmedborgaren ställning som varaktigt bosatt och där den varaktigt bosatte utövar sin rätt till bosättning,
- e) *familjemedlemmar*: de tredjelandsmedborgare som vistas i den berörda medlemsstaten i enlighet med rådets direktiv 2003/86/EG av den 22 september 2003 om rätt till familjeåterförening ⁽¹⁾,
- f) *flykting*: tredjelandsmedborgare som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967,
- g) *EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta*: uppehållstillstånd som utfärdas av den berörda medlemsstaten när en sökande förvärvat ställning som varaktigt bosatt.

Artikel 3

Räckvidd

1. Detta direktiv skall tillämpas på tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta på en medlemsstats territorium.
2. Detta direktiv skall inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som
 - a) är bosatta för att ägna sig åt studier eller genomgå yrkesutbildning,
 - b) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av tillfälligt skydd eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på beslut om sin ställning,
 - c) har rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer, i enlighet med internationella åtaganden, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på ett beslut om sin ställning.

⁽¹⁾ EUT L 251, 3.10.2003, s. 12.

- d) är flyktingar eller har ansökt om flyktingstatus men ännu inte fått slutligt besked,
- e) är bosatta utslutande av tillfälliga skäl som "au pair" eller säsongarbetare, eller som arbetstagare som utstationerats av en tjänsteleverantör för att tillhandahålla gränsöverskridande tjänster, eller som leverantör av gränsöverskridande tjänster eller i de fall då deras uppehållstillstånd formellt begränsats,
- f) har en rättslig ställning som omfattas av bestämmelserna i 1961 års Wienkonvention om diplomatiska förbindelser, 1963 års Wienkonvention om konsulära förbindelser, 1969 års konvention om särskilda delegationer eller 1975 års Wienkonvention om staters representation i deras förbindelser med internationella organisationer av universell karaktär.

3. Detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av förmånligare bestämmelser i

- a) bilaterala och multilaterala avtal mellan gemenskapen eller gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och tredje land, å den andra,
- b) bilaterala avtal som redan ingåtts mellan en medlemsstat och ett tredje land före den dag då detta direktiv träder i kraft,
- c) Europeiska bosättningskonventionen av den 13 december 1955, Europeiska sociala stadgan av den 18 oktober 1961, den reviderade Europeiska sociala stadgan av den 3 maj 1987, och Europeiska konventionen om migrerande arbetstagares rättsställning av den 24 november 1977.

KAPITEL II

STÄLLNING SOM VARAKTIGT BOSATT I EN MEDLEMSSTAT

Artikel 4

Bosättningsperiod

1. En medlemsstat skall bevilja ställning som varaktigt bosatt till tredjelandsmedborgare som varit lagligen och oavbrutet bosatta inom dess territorium i fem år omedelbart före inlämnandet av den relevanta ansökningsen.
2. Bosättningsperioder som grundar sig på de skäl som anges i artikel 3.2 e och f, skall inte beaktas vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

I de fall som omfattas av artikel 3.2 a, där den berörda tredjelandsmedborgaren har erhållit ett uppehållstillstånd som gör det möjligt för honom/henne att beviljas ställning som varaktigt bosatt, får bosättningsperioderna för studieändamål eller yrkesutbildning räknas till endast hälften vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

3. Perioder av frånvaro från den berörda medlemsstatens territorium skall inte utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1 och skall beaktas vid beräkningen av denna förutsatt att de är kortare än sex månader i följd och inte överstiger tio månader totalt inom den period som avses i punkt 1.

Om det finns särskilda och exceptionella orsaker av tillfällig karaktär får medlemsstaterna i överensstämmelse med sin nationella lagstiftning godta att en längre period av frånvaro än den som avses i första stycket inte skall utgöra något avbrott i den period som avses i punkt 1. I sådana fall skall medlemsstaterna inte beakta de relevanta perioderna av frånvaro vid beräkningen av den period som avses i punkt 1.

Med avvikelse från det andra stycket får medlemsstaterna vid beräkningen av den totala period som avses i punkt 1 beakta perioder av frånvaro när det gäller utstationering på grund av arbete, inklusive tillhandahållande av gränsöverskridande tjänster.

Artikel 5

Villkor för att förvärva ställning som varaktigt bosatt

1. Medlemsstaterna skall kräva att tredjelandsmedborgarna styrker att de för egen räkning och för de familjemedlemmar gentemot vilka de har försörjningsansvar förfogar över följande:
 - a) Stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner, innan ansökan om ställning som varaktigt bosatt lämnades in.
 - b) En sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.
2. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Artikel 6

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra att bevilja ställning som varaktigt bosatt av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet.

När medlemsstaten fattar beslutet i fråga skall den beakta allvaret i eller typen av brott mot allmän ordning eller säkerhet, eller den fara som den berörda person utgör, och samtidigt ta vederbörlig hänsyn till bosättningsstiden och befintliga band med bosättningslandet.

2. Den vägran som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Artikel 7

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt

1. För att förvärva ställning som varaktigt bosatt skall tredjelandsmedborgaren lämna in en ansökan till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där han/hon är bosatt. Ansökan skall åtföljas av dokumentation i enlighet med nationell lagstiftning som styrker att han/hon uppfyller villkoren i artiklarna 4 och 5 samt, i förekommande fall, av en giltig resehandling eller en bestyrkt kopia av denna.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation i fråga om lämplig bostad.

2. De behöriga nationella myndigheterna skall skriftligen underrätta den sökande om beslutet så snart som möjligt och under alla omständigheter senast sex månader från det att ansökan lämnades in. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen.

Om prövningen av ansökan är av komplicerad natur, får tidsfristen i första stycket i undantagsfall förlängas.

Den berörda personen skall dessutom underrättas om sina rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv.

Följderna av att ett beslut inte har fattats när tidsfristen i denna bestämmelse löper ut skall regleras av den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

3. Om villkoren i artiklarna 4 och 5 är uppfyllda och om personen inte utgör ett hot i den mening som avses i artikel 6, skall den berörda medlemsstaten bevilja tredjelandsmedborgaren i fråga ställning som varaktigt bosatt.

Artikel 8

EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

1. Ställning som varaktigt bosatt skall vara permanent om inte annat följer av artikel 9.

2. Medlemsstaterna skall till en varaktigt bosatt utfärda ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Tillståndet skall gälla i minst fem år. Det skall, i förekommande fall på ansökan, förnyas automatiskt när det löper ut.

3. EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta kan utfärdas i form av ett klistermärke eller en separat handling. Det skall utfärdas i enlighet med reglerna och standardmodellen i rådets förordning (EG) nr 1030/2002 av den 13 juni 2002 om en enhetlig utformning av uppehållstillstånd för medborgare i tredje land⁽¹⁾. Under rubriken "typ av tillstånd" skall medlemsstaterna ange "varaktigt bosatt inom EG".

Artikel 9

Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt

1. Varaktigt bosatta skall inte längre ha rätt att behålla ställning som varaktigt bosatta i följande fall:

- Om det har upptäckts att ställningen som varaktigt bosatt har förvärvats genom bedrägeri.
- Om ett utvisningsbeslut har fattats enligt villkoren i artikel 12.
- Vid bortovaro från gemenskapens territorium under en period om tolv månader i följd.

2. Med avvikelse från punkt 1 c får medlemsstaterna föreskriva att bortovaro som överstiger tolv månader i följd eller som motiveras av särskilda eller exceptionella orsaker inte skall medföra återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att en varaktigt bosatt person inte längre skall ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt om han/hon utgör ett hot mot den allmänna ordningen, med beaktande av hur allvarliga de brott är som han/hon har begått, men detta inte är ett skäl för utvisning enligt artikel 12.

4. En varaktigt bosatt person som varit bosatt i en annan medlemsstat i enlighet med kapitel III skall inte längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt som förvärvats i den första medlemsstaten om en sådan ställning beviljats i en annan medlemsstat i enlighet med artikel 23.

Efter sex års bortovaro från territoriet för den medlemsstat som beviljade ställning som varaktigt bosatt, skall den berörda personen under inga omständigheter längre ha rätt att behålla sin ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstaten.

Med avvikelse från det andra stycket får den berörda medlemsstaten fastställa att den varaktigt bosatta personen av särskilda skäl får behålla sin ställning i den medlemsstaten vid bortovaro under en period som överstiger sex år.

5. När det gäller de fall som avses i punkt 1 c och i punkt 4 får de medlemsstater som har beviljat ställning som varaktigt bosatt föreskriva ett förenklat förfarande för att återfå denna ställning.

⁽¹⁾ EGT L 157, 15.6.2002, s. 1.

Detta förfarande skall särskilt tillämpas på personer som har varit bosatta i en annan medlemsstat på grund av studier.

Villkoren och förfarandet för att återfå ställning som varaktigt bosatt skall fastställas i den nationella lagstiftningen.

6. Återkallande eller förlust av ställning som varaktigt bosatt får aldrig grunda sig på att ett EG-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta har löpt ut.

7. Om återkallandet eller förlusten av ställning som varaktigt bosatt inte leder till återsändande skall medlemsstaten tillåta den berörda personen att stanna på dess territorium om han/hon uppfyller villkoren enligt den nationella lagstiftningen och/eller inte utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Artikel 10

Förfarandegarantier

1. Varje beslut om avslag på en ansökan om ställning som varaktigt bosatt eller om återkallande av sådan ställning skall vara vederbörligen motiverat. Ett sådant beslut skall meddelas den berörda tredjelandsmedborgaren enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av underrättelsen skall framgå vilka möjligheter den berörda personen har att överklaga och inom vilken tid överklagande kan ske.

2. Om en ansökan om ställning som varaktigt bosatt avslås, eller om denna ställning återkallas eller förloras eller uppehållstillståndet inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Artikel 11

Likabehandling

1. Varaktigt bosatta skall åtnjuta den behandling som en medlemsstats egna medborgare får i fråga om följande:

- Tillträde till arbetsmarknaden och verksamhet som egenföretagare, under förutsättning att dessa verksamheter inte medför någon som helst offentlig myndighetsutövning, liksom anställnings- och arbetsvillkor, inklusive uppsägnings- och lönevillkor.
- Utbildning och yrkesutbildning, inklusive möjligheterna att få bidrag och stipendier för studier i enlighet med nationell lagstiftning.
- Erkännande av yrkesutbildningsbevis, utbildningsbevis för teoretiska utbildningar och andra kvalifikationer i enlighet med relevanta nationella förfaranden.
- Social trygghet, socialt bistånd och socialt skydd såsom dessa definierats i nationell lagstiftning.
- Skatteförmåner.
- Tillgång till varor och tjänster och leveranser av allmänt tillgängliga varor och tjänster samt förfaranden för att erhålla bostad.

g) Föreningsfrihet och frihet att tillhöra en arbetstagar- eller arbetsgivarorganisation eller någon annan organisation vars medlemmar utövar ett visst yrke, inklusive de förmåner som dessa typer av organisationer tillhandahåller, utan att åsidosätta nationella bestämmelser om allmän ordning och säkerhet.

h) Fritt tillträde till hela den berörda medlemsstatens territorium, inom de gränser som fastställs i nationell lagstiftning av säkerhetsskäl.

2. När det gäller bestämmelserna i punkt 1 b, 1 d, 1 e, 1 f och 1 g får de berörda medlemsstaterna begränsa likabehandling till att gälla fall där den registrerade eller stadigvarande hemvisten för den varaktigt bosatta personen eller familjemedlemmar för vilka han/hon söker bidrag befinner sig inom den berörda medlemsstatens territorium.

3. Medlemsstaterna får begränsa likabehandling i förhållande till egna medborgare i följande fall:

a) Medlemsstaterna får upprätthålla begränsat tillträde till anställning och verksamhet som egenföretagare i de fall där denna verksamhet i enlighet med befintlig nationell lagstiftning eller gemenskapslagstiftning förbehålls egna medborgare, EU- eller EES-medborgare.

b) Medlemsstaterna får begära bevis på lämpliga språkkunskaper för tillträde till utbildning och yrkesutbildning. Tillträde till universitet får underkastas uppfyllande av särskilda utbildningskrav.

4. Medlemsstaterna får begränsa likabehandlingen i fråga om socialt bistånd och social trygghet till grundläggande förmåner.

5. Medlemsstaterna får besluta att bevilja kompletterande förmåner på de områden som avses i punkt 1.

Medlemsstaterna får även besluta att bevilja likabehandling på områden som inte omfattas av punkt 1.

Artikel 12

Skydd mot utvisning

1. Medlemsstaterna får fatta beslut om utvisning av en varaktigt bosatt tredjelandsmedborgare endast om han/hon utgör ett reellt och tillräckligt allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

2. Beslutet i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

3. Innan beslut om utvisning av en varaktigt bosatt fattas skall medlemsstaterna beakta

- hur länge bosättningen i medlemsstaten har varat,
- den berörda personens ålder,

- c) följderna för vederbörande och dennes familjemedlemmar,
 - d) banden med bosättningslandet eller avsaknaden av band med ursprungslandet.
4. Om ett beslut om utvisning har fattats skall den varaktigt bosatte ha möjlighet att överklaga beslutet i den aktuella medlemsstaten.
5. Rättshjälp skall ges till varaktigt bosatta som saknar tillräckliga medel på samma villkor som till medborgare i den stat där de är bosatta.

Artikel 13

Förmånligare nationella bestämmelser

Medlemsstaterna får utfärda uppehållstillstånd som gäller permanent eller tills vidare på förmånligare villkor än de som anges i detta direktiv. Sådana uppehållstillstånd skall inte ge rätt till bosättning i andra medlemsstater enligt kapitel III i detta direktiv.

KAPITEL III

BOSÄTTNING I ANDRA MEDLEMSSTATER

Artikel 14

Huvudregel

1. Varaktigt bosatta skall ha rätt att bosätta sig i andra medlemsstater än den som beviljade ställning som varaktigt bosatt under längre tid än tre månader förutsatt att villkoren i detta kapitel är uppfyllda.
2. Varaktigt bosatta får bosätta sig i en annan medlemsstat på följande grunder:
 - a) För att bedriva ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare.
 - b) För att studera eller följa en yrkesutbildning.
 - c) För andra syften.
3. När det rör sig om ekonomisk verksamhet som anställd eller egenföretagare i enlighet med punkt 2 a får medlemsstaterna granska situationen på sina respektive arbetsmarknader och tillämpa sina nationella förfaranden när det gäller kraven för att tillträda en ledig plats respektive bedriva sådan verksamhet.

Av arbetsmarknadspolitiska skäl får medlemsstaterna ge företräde åt unionsmedborgare, tredjelandsmedborgare om detta föreskrivs i gemenskapslagstiftningen, samt till tredjelandsmedborgare som är lagligt bosatta och som får arbetslöshetsunderstöd i den berörda staten.

4. Genom undantag från bestämmelserna i punkt 1 får medlemsstaterna begränsa det totala antalet personer som skall ha rätt till bosättning, under förutsättning att sådana begränsningar redan fastställts för tredjelandsmedborgarnas tillträde i den befintliga lagstiftningen vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv.

5. Detta kapitel gäller inte varaktigt bosatta personers bosättning i medlemsstaterna

- a) i egenskap av anställda som utstationerats av en tjänsteleverantör inom ramen för tillhandahållande av tjänster över gränserna,
- b) i egenskap av leverantörer av tjänster över gränserna.

Medlemsstaterna får i enlighet med nationell lagstiftning besluta på vilka villkor varaktigt bosatta som önskar flytta till en andra medlemsstat och vara ekonomiskt verksamma som säsonganställda, får vistas i den medlemsstaten. Gränsarbetare får också omfattas av särskilda bestämmelser i den nationella lagstiftningen.

6. Detta kapitel påverkar inte tillämpningen av relevant gemenskapslagstiftning om social trygghet för tredjelandsmedborgare.

Artikel 15

Villkor för bosättning i en annan medlemsstat

1. Så snart som möjligt och senast tre månader efter inresan i den andra medlemsstaten skall varaktigt bosatta lämna in en ansökan om uppehållstillstånd hos den berörda medlemsstatens behöriga myndigheter.

Medlemsstaterna får godta att varaktigt bosatta lämnar in ansökan om uppehållstillstånd till de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten medan personen fortfarande är bosatt i den första medlemsstaten.

2. Medlemsstaterna får anmoda de berörda personerna att visa upp bevis

- a) på stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten. För var och en av de kategorier som anges i artikel 14.2 skall medlemsstaterna bedöma dessa försörjningsmedel med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner,
- b) på en sjukförsäkring avseende alla risker i den andra medlemsstaten som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av.

3. Medlemsstaterna får kräva att tredjelandsmedborgare följer villkoren för integrering i enlighet med nationell lagstiftning.

Detta villkor skall inte gälla när de berörda tredjelandsmedborgarna har anmodats att följa integreringsvillkor för att få ställning som varaktigt bosatt, i enlighet med bestämmelserna i artikel 5.2.

Om inte annat föreskrivs i det andra stycket får de berörda personerna anmodas att följa språkkurser.

4. Ansökan skall åtföljas av dokumentation, som skall fastställas i den nationella lagstiftningen, som visar att de berörda personerna uppfyller villkoren i fråga samt av uppehållstillståndet som varaktigt bosatt och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling.

Den dokumentation som avses i det första stycket får även inbegripa dokumentation som rör lämplig bostad.

I synnerhet gäller följande:

- a) Om personen bedriver ekonomisk verksamhet får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis om följande:
 - i) Om de är anställda, att de har ett anställningskontrakt, ett intyg från arbetsgivaren om anställning eller ett erbjudande om anställningskontrakt enligt villkoren i den nationella lagstiftningen. Medlemsstaterna skall fastställa vilket av de ovannämnda bevisen som krävs.
 - ii) Om de är egenföretagare, att de har tillräckliga medel, i enlighet med nationell lagstiftning, för att kunna bedriva verksamhet som egenföretagare, tillsammans med nödvändiga handlingar och tillstånd.
- b) Om personerna studerar eller följer en yrkesutbildning får den andra medlemsstaten anmoda de berörda personerna att visa upp bevis för att de har skrivit in sig vid en godkänd utbildningsanstalt för att studera där eller följa en yrkesutbildning.

Artikel 16

Familjemedlemmar

1. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, skall sådana familjemedlemmar som uppfyller villkoren i artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
2. Om varaktigt bosatta utövar sin rätt till bosättning i en andra medlemsstat och om familjen redan var bildad i den första medlemsstaten, får sådana familjemedlemmar som ej omfattas av artikel 4.1 i direktiv 2003/86/EG tillåtas medfölja eller förena sig med varaktigt bosatta.
3. Med beaktande av ansökan om uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 15.1 gälla.
4. Den andra medlemsstaten får anmoda familjemedlemmar till varaktigt bosatta att samtidigt med ansökan om uppehållstillstånd visa upp
 - a) sitt EG-uppehållstillstånd som varaktigt bosatt eller annat uppehållstillstånd och giltig resehandling eller bestyrkta kopior av resehandling,
 - b) bevis för att de har varit bosatta i den första medlemsstaten i egenskap av familjemedlemmar till varaktigt bosatta,

c) bevis för att de har stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att de skall kunna försörja sig själva och sina familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten, eller att de varaktigt bosatta har sådana tillgångar och försäkringar för dem, samt en sjukförsäkring som omfattar alla risker i den andra medlemsstaten. Medlemsstaterna skall bedöma dessa tillgångar med hänsyn till vilken typ av medel det rör sig om och inkomsternas regelbundenhet, och får beakta nivån för minimilöner och -pensioner.

5. Om familjen inte redan var bildad i den första medlemsstaten skall bestämmelserna i direktiv 2003/86/EG gälla.

Artikel 17

Allmän ordning och säkerhet

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot allmän ordning eller säkerhet.

När beslutet fattas skall medlemsstaten beakta hur grovt brottet är eller vilken typ av brott mot allmän ordning och allmän säkerhet som har begåtts av den varaktigt bosatta personen, eller personens familjemedlem eller familjemedlemmar, eller den fara som personen utgör.

2. Det beslut som avses i punkt 1 får inte grundas på ekonomiska överväganden.

Artikel 18

Folkhälsa

1. Medlemsstaterna får vägra ansökningar om uppehållstillstånd från varaktigt bosatta eller deras familjemedlemmar om personen utgör ett hot mot folkhälsan.

2. De enda sjukdomar som får motivera vägrad inresa och vägrad rätt till bosättning i den andra medlemsstaten skall vara de sjukdomar som definieras av Världshälsoorganisationens relevanta och tillämpliga instrument samt andra smittsamma infektions- och parasitsjukdomar om dessa i mottagarlandet omfattas av bestämmelser till skydd för medborgarna. Medlemsstaterna får inte införa nya bestämmelser och ny praxis som är mer långtgående.

3. Sjukdomar som uppstår efter det att det första uppehållstillståndet har utfärdats i den andra medlemsstaten får inte ligga till grund för en vägran att förnya tillståndet eller för utvisning.

4. En medlemsstat får kräva att personer som avses i detta direktiv undergår en hälsoundersökning, för att fastställa att de inte lider av någon av de sjukdomar som anges i punkt 2. Dessa hälsoundersökningar, som får vara avgiftsfria, får inte genomföras systematiskt.

Artikel 19

Prövning av ansökan om och utfärdande av uppehållstillstånd

1. De behöriga nationella myndigheterna skall handlägga en ansökan inom fyra månader efter inlämnandet.

Om en ansökan inte åtföljs av de bevishandlingar som räknas upp i artiklarna 15 och 16, eller i undantagsfall om behandlingen av ansökan är komplicerad, får den tidsfrist som anges i första stycket förlängas med högst tre månader. I sådana fall skall de behöriga nationella myndigheterna underrätta den sökande om detta.

2. Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 är uppfyllda skall den andra medlemsstaten, om inget annat föreskrivs i bestämmelserna om allmän ordning, säkerhet och hälsa i artiklarna 17 och 18, utfärda ett förnybart uppehållstillstånd åt den varaktigt bosatte. Detta uppehållstillstånd skall, efter ansökan om så erfordras, förnyas när det går ut. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

3. Den andra medlemsstaten skall för den varaktigt bosattes familjemedlemmar utfärda uppehållstillstånd som kan förnyas med samma giltighetstid som det som utfärdades till den varaktigt bosatte.

Artikel 20

Förfarandegarantier

1. Beslut om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd skall vara vederbörligen motiverat. Den berörda tredjelandsmedborgaren skall underrättas om beslutet enligt förfarandena för detta i den nationella lagstiftningen. Av beslutet skall framgå vilka möjligheter som finns att överklaga och inom vilken tid överklagande kan göras.

Följderna av att ett beslut inte har fattats vid utgången av den tidsfrist som anges i artikel 19.1 skall regleras i den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

2. Om ansökan om uppehållstillstånd avslås eller om uppehållstillståndet återkallas eller inte förnyas, skall den berörda personen ha rätt att ansöka om rättslig prövning i den berörda medlemsstaten.

Artikel 21

Garanterad behandling i den andra medlemsstaten

1. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall de i den medlemsstaten åtnjuta likabehandling på de områden, och i enlighet med de villkor, som anges i artikel 11.

2. Varaktigt bosatta skall ha tillträde till arbetsmarknaden i enlighet med bestämmelserna i punkt 1.

Medlemsstaterna får fastslå att de personer som avses i artikel 14.2 a skall ha begränsad tillgång till andra anställningar än de anställningar som de har beviljats uppehållstillstånd för enligt villkoren i nationell lagstiftning för en period som inte överstiger tolv månader.

Medlemsstaterna får, i enlighet med nationell lagstiftning, bestämma på vilka villkor de personer som avses i artikel 14.2 b och 14.2 c får tillträde till verksamhet som anställda eller egenföretagare.

3. Så snart som varaktigt bosatta har fått uppehållstillstånd i den andra medlemsstaten i enlighet med artikel 19 skall deras familjemedlemmar åtnjuta de rättigheter som räknas upp i artikel 14 i direktiv 2003/86/EG i den medlemsstaten.

Artikel 22

Återkallande av uppehållstillståndet och återtagandeskyldighet

1. Till dess att tredjelandsmedborgare har uppnått ställning som varaktigt bosatta får den andra medlemsstaten vägra förnya eller återkalla uppehållstillståndet samt, i enlighet med förfarandena i den nationella lagstiftningen, inklusive förfaranden för utvisning, ålägga varaktigt bosatta och familjemedlemmar att lämna dess territorium i följande fall:

a) Av hänsyn till allmän ordning och säkerhet i enlighet med artikel 17.

b) Om villkoren i artiklarna 14, 15 och 16 inte längre uppfylls.

c) När tredjelandsmedborgaren inte lagligen är bosatt i den medlemsstaten.

2. Om den andra medlemsstaten antar någon av de åtgärder som anges i punkt 1 skall den första medlemsstaten omedelbart och utan formaliteter återta den varaktigt bosatte och dennes familjemedlemmar. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

3. Till dess att en tredjelandsmedborgare uppnått ställning som varaktigt bosatt och oavsett den skyldighet till återtagande som föreskrivs i punkt 2, får den andra medlemsstaten fatta beslut om att utvisa tredjelandsmedborgaren från unionens territorium, i enlighet med artikel 12 och enligt garantierna i den artikeln, på grund av allvarligt hot mot allmän ordning eller säkerhet.

Den andra medlemsstaten skall samråda med den första medlemsstaten när ett sådant beslut fattas.

Om den andra medlemsstaten antar ett beslut om att utvisa den berörda tredjelandsmedborgaren, skall den vidta alla åtgärder som är lämpliga för att effektivt kunna genomföra detta. Den andra medlemsstaten skall tillhandahålla relevant information till första medlemsstaten för genomförandet av utvisningsbeslutet.

4. Beslut om utvisning får inte kombineras med permanent bosättningsförbud i de fall som anges i punkterna 1 b och 1 c.

5. Återtagandeskyldigheten enligt punkt 2 skall gälla oavsett möjligheten för varaktigt bosatta och familjemedlemmar att flytta till en tredje medlemsstat.

Artikel 23

Förvärv av ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten

1. Efter ansökan skall den andra medlemsstaten bevilja varaktigt bosatta den ställning som anges i artikel 7, under förutsättning att bestämmelserna i artiklarna 3, 4, 5 och 6 är uppfyllda. Den andra medlemsstaten skall underrätta den första medlemsstaten om sitt beslut.

2. Förfarandet i artikel 7 skall tillämpas vid inlämnande och prövning av ansökan om ställning som varaktigt bosatt i den andra medlemsstaten. För utfärdande av uppehållstillstånd skall bestämmelserna i artikel 8 gälla. Om ansökan avslås, skall förfarandegarantierna i artikel 10 gälla.

KAPITEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 24

Rapporteringskyldighet och "rendez-vous"-klausul

Kommissionen skall med jämna mellanrum, och första gången senast den 23 januari 2011 rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av detta direktiv i medlemsstaterna, och vid behov föreslå nödvändiga ändringar. Dessa ändringsförslag skall vara prioriterade enligt artiklarna 4, 5, 9, 11 och kapitel III.

Artikel 25

Kontaktpunkter

Medlemsstaterna skall upprätta kontaktpunkter med ansvar för att ta emot och överföra den information som anges i artiklarna 19.2, 22.2 och 23.1.

Medlemsstaterna skall upprätta ett lämpligt samarbete om det informations- och dokumentationsutbyte som anges i det första stycket.

Artikel 26

Införlivande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 23 januari 2006. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 27

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 28

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

Utfärdat i Bryssel den 25 november 2003.

På rådets vägnar

G. TREMONTI

Ordförande

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2011/51/EU

av den 11 maj 2011

om ändring av rådets direktiv 2003/109/EG i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som beviljats internationellt skydd

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIVmed beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 79.2 a och b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽¹⁾, och

av följande skäl:

(1) Rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning ⁽²⁾ är inte tillämpligt på personer som beviljats internationellt skydd, enligt definitionen i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet ⁽³⁾.

(2) Möjligheten att erhålla ställning som varaktigt bosatt i en medlemsstat efter en viss tid är en viktig förutsättning för att personer som beviljats internationellt skydd ska kunna integrera sig till fullo i den medlemsstat där de är bosatta.

⁽¹⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 14 december 2010 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 11 april 2011.

⁽²⁾ EUT L 16, 23.1.2004, s. 44.

⁽³⁾ EUT L 304, 30.9.2004, s. 12.

(3) Ställning som varaktigt bosatt för personer som beviljats internationellt skydd är dessutom en viktig faktor när det gäller att främja ekonomisk och social sammanhållning, vilket är ett grundläggande mål för unionen enligt fördraget om Europeiska unionens funktionsätt (EUF-fördraget).

(4) Personer som beviljats internationellt skydd bör därför ha möjlighet att förvärva ställning som varaktigt bosatta i den medlemsstat som beviljat dem internationellt skydd på samma villkor som andra tredjelandsmedborgare.

(5) Eftersom personer som beviljats internationellt skydd har rätt att bosätta sig i andra medlemsstater än den som beviljade dem internationellt skydd, måste det säkerställas att dessa andra medlemsstater underrättas om bakgrunden till att den berörda personen beviljats skydd för att göra det möjligt för dem att uppfylla sina skyldigheter avseende principen om *non-refoulement*.

(6) Personer som beviljats internationellt skydd och som är varaktigt bosatta bör, på vissa villkor, garanteras samma behandling som bosättningsmedlemsstatens medborgare i en rad ekonomiska och sociala sammanhang så att ställning som varaktigt bosatt kan fungera praktiskt som ett instrument för integration av varaktigt bosatta i det samhälle där de lever.

(7) Likabehandling av personer som beviljats internationellt skydd i den medlemsstat som beviljat detta skydd bör inte inverka på de rättigheter och förmåner som garanteras enligt direktiv 2004/83/EG och enligt konventionen av den 28 juli 1951 om flyktingars rättsliga ställning, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967 (nedan kallad *Genèvekonventionen*).

- (8) De villkor som anges i direktiv 2003/109/EG för att varaktigt bosatta ska erhålla rätt att bosätta sig och förvärva ställning som varaktigt bosatt i en annan medlemsstat bör vara desamma för alla tredjelandsmedborgare som erhållit ställning som varaktigt bosatta.
- (9) Överförande av ansvaret att skydda personer som beviljats internationellt skydd faller utanför detta direktivs tillämpningsområde.
- (10) Om en medlemsstat har för avsikt att i enlighet med direktiv 2003/109/EG utvisa en person som beviljats internationellt skydd och som förvärvat ställning som varaktigt bosatt i den medlemsstaten, bör den personen omfattas av det skydd mot utvisning eller avvisning som garanteras i direktiv 2004/83/EG och i artikel 33 i Genèvekonventionen. I de fall där personen beviljats internationellt skydd i en annan medlemsstat än den där personen för närvarande har ställning som varaktigt bosatt måste det därför föreskrivas att den berörda personen endast får utvisas till den medlemsstat som beviljat internationellt skydd och att den medlemsstaten har en skyldighet att återta den personen, såvida inte utvisning eller avvisning är tillåtet enligt direktiv 2004/83/EG. Samma skyddsåtgärder bör tillämpas för en person som beviljats internationellt skydd och som bosatt sig, men ännu inte förvärvat ställning som varaktigt bosatt, i en andra medlemsstat.
- (11) Om det, enligt direktiv 2004/83/EG, är tillåtet att utvisa en person som beviljats internationellt skydd från unionens territorium, bör medlemsstaterna försäkra sig om att all information kommer från relevanta källor, däribland, i tillämpliga fall, från den medlemsstat som beviljade internationellt skydd, och att den bedöms noggrant för att säkerställa att utvisningsbeslutet överensstämmer med artikel 4 och artikel 19.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- (12) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheterna och de principer som fastställs i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt artikel 7.
- (13) I enlighet med punkt 34 i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning⁽¹⁾ uppmuntras medlemsstaterna att för egen del och i unionens intresse upprätta egna

tabeller som så långt det är möjligt visar överensstämmelsen mellan detta direktiv och införlivandeåtgärderna samt att offentliggöra dessa tabeller.

- (14) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till fördraget om Europeiska unionen och EUF-fördraget, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar dessa medlemsstater inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på dem.
- (15) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till fördraget om Europeiska unionen och EUF-fördraget, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Direktiv 2003/109/EG ska ändras på följande sätt:

1. I artikel 2 ska led f ersättas med följande:

"f) *internationellt skydd*: internationellt skydd enligt definitionen i artikel 2 a i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (*).

(*) EUT L 304, 30.9.2004, s. 12.",

2. Artikel 3 ska ändras på följande sätt:

- a) I punkt 2 ska leden c och d ersättas med följande:

"c) har beviljats rätt till bosättning i en medlemsstat på grundval av någon annan form av skydd än internationellt skydd eller som har ansökt om rätt till bosättning på den grunden och väntar på ett beslut om sin ställning,

d) har ansökt om internationellt skydd men ännu inte fått slutligt besked.",

⁽¹⁾ EUT C 321, 31.12.2003, s. 1.

b) I punkt 3 ska led c ersättas med följande:

”c) den europeiska bosättningskonventionen av den 13 december 1955, den europeiska sociala stadgan av den 18 oktober 1961, den reviderade europeiska sociala stadgan av den 3 maj 1987 och den europeiska konventionen av den 24 november 1977 om migrerande arbetstagares rättsställning samt punkt 11 i bilagan till konventionen av den 28 juli 1951 om flyktingar, ändrad genom New York-protokollet av den 31 januari 1967, och den europeiska överenskommelsen av den 16 oktober 1980 om överförande av ansvaret för flyktingar.”

3. Artikel 4 ska ändras på följande sätt:

a) Följande punkt ska införas:

”1a. Medlemsstaterna ska inte bevilja ställning som varaktigt bosatt på grundval av beviljat internationellt skydd i fall av återkallande eller upphävande av eller vägran att förnya ett internationellt skydd enligt artiklarna 14.3 och 19.3 i direktiv 2004/83/EG.”

b) I punkt 2 ska följande stycke läggas till:

”När det gäller personer som beviljats internationellt skydd ska man vid beräkningen av den period som avses i punkt 1 beakta minst halva tidsperioden mellan den dag då den ansökan om internationellt skydd ingavs vilken ligger till grund för att detta skydd beviljades och den dag då det uppehållstillstånd som avses i artikel 24 i direktiv 2004/83/EG beviljades, eller hela denna period, om den överstiger 18 månader.”

4. I artikel 8 ska följande punkter läggas till:

”4. Om en medlemsstat utfärdar ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta till en tredjelandsmedborgare som den beviljat internationellt skydd ska den under rubriken 'Anmärkningar' i det EU-uppehållstillståndet för varaktigt bosatta föra in följande anmärkning: 'Internationellt skydd beviljat av [namnet på medlemsstaten] den [datum]'.

5. Om en andra medlemsstat utfärdar ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta till en tredjelandsmedborgare som redan har ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, utfärdat av en annan medlemsstat, som innehåller den anmärkning som avses i punkt 4, ska den andra medlemsstaten föra in samma anmärkning i EU-uppehållstillståndet för varaktigt bosatta.

Innan den andra medlemsstaten för in den anmärkning som avses i punkt 4 ska den göra en framställning till den medlemsstat som nämns i den anmärkningen om

uppgift om huruvida den varaktigt bosatte fortfarande åtnjuter internationellt skydd. Den medlemsstat som nämns i anmärkningen ska svara senast en månad efter mottagandet av framställningen. Om det internationella skyddet har återkallats genom ett slutligt beslut ska den andra medlemsstaten inte föra in den anmärkningen.

6. Om ansvaret för den varaktigt bosatta personens internationella skydd överförs till den andra medlemsstaten, i enlighet med relevanta internationella instrument eller nationell lagstiftning, efter utfärdandet av det uppehållstillståndet för varaktigt bosatta som avses i punkt 5, ska den andra medlemsstaten senast tre månader efter överförandet av ansvaret ändra den anmärkning som avses i punkt 4 i enlighet med detta.”

5. I artikel 9 ska följande punkt införas:

”3a. Medlemsstaterna får upphäva ställning som varaktigt bosatt i fall av återkallande eller upphävande av eller vägran att förnya internationellt skydd enligt artiklarna 14.3 och 19.3 i direktiv 2004/83/EG, om ställningen som varaktigt bosatt erhållits på grundval av internationellt skydd.”

6. I artikel 11 ska följande punkt införas:

”4a. När det gäller den medlemsstat som beviljat det internationella skyddet ska punkterna 3 och 4 inte påverka tillämpningen av direktiv 2004/83/EG.”

7. Artikel 12 ska ändras på följande sätt:

a) Följande punkter ska införas:

”3a. Om en medlemsstat beslutar att utvisa en varaktigt bosatt person vars EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta innehåller den anmärkning som avses i artikel 8.4, ska den anmoda den medlemsstat som nämns i den anmärkningen att bekräfta huruvida personen i fråga fortfarande åtnjuter internationellt skydd i den medlemsstaten. Den medlemsstat som nämns i anmärkningen ska svara senast en månad efter det att den har mottagit begäran om information.

3b. Om den varaktigt bosatta personen fortfarande åtnjuter internationellt skydd i den medlemsstat som nämns i anmärkningen, ska den personen utvisas till den medlemsstaten, som omedelbart och utan formaliteter, utan att det påverkar tillämplig unionslagstiftning eller nationell lagstiftning och principen om familjens enhet, ska återta denna person som åtnjuter internationellt skydd samt dennes familjemedlemmar.

3c. Genom undantag från punkt 3b ska den medlemsstat som beslutade att utvisa en varaktigt bosatt person behålla rätten att, i överensstämmelse med sina internationella förpliktelser, avvisa den varaktigt bosatta personen till ett annat land än den medlemsstat som beviljade internationellt skydd om den personen uppfyller villkoren i artikel 21.2 i direktiv 2004/83/EG.”

b) Följande punkt ska läggas till:

”6. Denna artikel påverkar inte tillämpningen av artikel 21.1 i direktiv 2004/83/EG.”

8. Följande artikel ska införas:

”Artikel 19a

Ändringar av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

1. Om ett EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta innehåller den anmärkning som avses i artikel 8.4 och om ansvaret för den varaktigt bosatta personens internationella skydd, i enlighet med relevanta internationella instrument eller nationell lagstiftning, överförs till en andra medlemsstat innan den medlemsstaten utfärdar det EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta som avses i artikel 8.5, ska den andra medlemsstaten be den medlemsstat som har utfärdat EU-uppehållstillståndet för varaktigt bosatta att ändra den anmärkningen i enlighet med detta.

2. Om en varaktigt bosatt person beviljas internationellt skydd i den andra medlemsstaten innan den medlemsstaten utfärdade det EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta som avses i artikel 8.5, ska den medlemsstaten be den medlemsstat som har utfärdat EU-uppehållstillståndet för varaktigt bosatta att ändra detta genom att föra in den anmärkning som avses i artikel 8.4 i detta direktiv.

3. Efter den framställning som avses i punkterna 1 och 2 ska den medlemsstat som har utfärdat EU-uppehållstillståndet för varaktigt bosatta utfärda det ändrade EU-uppehållstillståndet för varaktigt bosatta senast tre månader efter mottagandet av framställningen från den andra medlemsstaten.”

9. I artikel 22 ska följande punkt införas:

”3a. Såvida inte det internationella skyddet under tiden har återkallats eller personen i fråga tillhör någon av de kategorier som beskrivs i artikel 21.2 i direktiv 2004/83/EG, ska punkt 3 i den här artikeln inte tillämpas på tredjelandsmedborgare vars EU-uppehållstillstånd för

varaktigt bosatta som utfärdats av den första medlemsstaten innehåller den anmärkning som avses i artikel 8.4.

Denna punkt påverkar inte tillämpningen av artikel 21.1 i direktiv 2004/83/EG.”

10. I artikel 25 ska första stycket ersättas med följande:

”Medlemsstaterna ska upprätta kontaktpunkter med ansvar för att ta emot och överföra den information och dokumentation som avses i artiklarna 8, 12, 19, 19a, 22 och 23.”

Artikel 2

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 20 maj 2013. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 3

Detta direktiv träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 4

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 11 maj 2011.

På Europaparlamentets vägnar
J. BUZEK
Ordförande

På rådets vägnar
GYŐRI E.
Ordförande

Sammanfattning av departementspromemorian Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (Ds 2016:3)

I promemorian föreslås lagändringar med anledning av en uppföljning i vissa delar rörande genomförandet i svensk rätt av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta.

När det gäller återvändandedirektivet föreslås en ny bestämmelse om prövningen av frågan om avvisning eller utvisning av en utlänning som inte är EES-medborgare eller familjemedlem till en EES-medborgare och som har uppehållstillstånd i en annan EU-stat. Bestämmelsen innebär att en sådan utlänning med vissa undantag ska uppmanas att inom en skälig tid självmant bege sig till den andra EU-staten och att avvisning eller utvisning får beslutas först om en sådan uppmaning inte följts.

Vidare föreslås bl.a. förändrade regler om överklagande av Polismyndighetens beslut om återreseförbud i syfte att undvika att frågor som har nära samband med varandra handläggs av olika överinstanser.

När det gäller direktivet om varaktigt bosatta föreslås att det inte längre ska ställas som krav för beviljande av ställning som varaktigt bosatt i Sverige att sökanden har permanent uppehållstillstånd.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2017.

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs¹¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716)

dels att 5 a kap. 1 och 4 §§, 8 kap. 16, 21 och 22 §§, 12 kap 14 b–15 a §§ och 14 kap. 7 a § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 8 kap. 6 a §, och närmast före 8 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹²

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden *har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid har haft, och vid tiden för ansökan har,*

1. permanent uppehållstillstånd,

2. ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, eller

3. uppehållstillstånd i Sverige som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.

Vid beräkningen av vistelse-tiden ska tid då sökanden haft uppehållstillstånd syftande till bosättning beaktas. Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, beaktas även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden *de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.*

Vid beräkningen av vistelse-tiden för en sökande som har flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, beaktas även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

¹¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, i den ursprungliga lydelsen samt rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/51/EU.

¹² Senaste lydelse 2014:198.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte beaktas.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden ska inte anses vara avbrott i vistelsen.

4 §¹³

Ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska inte beviljas

- | | |
|--|--------------------------------|
| 1. medborgare i en EU-stat, <i>eller</i> | 1. en medborgare i en EU-stat, |
| 2. övriga skyddsbehövande | 2. övriga skyddsbehövande |
- enligt 4 kap. 2 a §. *enligt 4 kap. 2 a §, eller*
- 3. en utlänning vars vistelse i Sverige inte är av varaktig karaktär.*

8 kap.

Avvisning eller utvisning av en utlänning som har tillstånd att vistas i en annan EU-stat

6 a §

När en fråga uppkommer om avvisning eller utvisning enligt 2, 3 eller 6 § av en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse i en annan EU-stat får den beslutande myndigheten avgöra frågan om avvisning eller utvisning först sedan utlänningen inte har följt en uppmaning att inom en skälig tid självmant bege sig till den andra EU-staten.

Första stycket gäller inte om

1. Migrationsverket avvisar eller avslår en ansökan om uppehållstillstånd som enligt 5 kap. 18–19 §§ får bifallas efter inresan till Sverige,

2. utlänningen nekas att resa in i landet,

3. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns,

4. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet, eller

¹³ Senaste lydelse 2014:198.

5. det är sannolikt att utlänningen inte skulle följa uppmaningen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om uppmaningar enligt första stycket.

16 §¹⁴

Avslås eller avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd och befinner sig utlänningen i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvísning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det.

Avslås eller avvisas en ansökan om uppehållstillstånd eller återkallas ett sådant tillstånd och befinner sig utlänningen i Sverige, ska det samtidigt meddelas beslut om avvísning eller utvisning, om inte särskilda skäl talar mot det. *I fall som avses i 6 a § första stycket får dock beslutet om avvísning eller utvisning meddelas först sedan utlänningen inte har följt en sådan uppmaning som avses i den bestämmelsen.*

Första stycket gäller inte om ansökan avvisas enligt 5 kap. 1 c § andra stycket.

21 §¹⁵

Ett beslut om avvísning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

Ett beslut om avvísning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet *i enlighet med beslutet* (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

En tidsfrist för frivillig avresa ska dock inte meddelas om

1. det finns risk för att utlänningen avviker,
2. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet,
3. utlänningen genom ett avvísningsbeslut nekas att resa in i landet,
4. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, eller

¹⁴ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁵ Senaste lydelse 2014:198.

5. utlänningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller i stället för första stycket 12 kap. 15 § tredje stycket.

22 §¹⁶

I ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet senast när tidsfristen löper ut.

Tidsfristen för frivillig avresa börjar löpa när beslutet om avvisning eller utvisning *vunnit* laga kraft eller när utlänningen förklarat sig nöjd med beslutet.

I ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet *i enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut.

Tidsfristen för frivillig avresa börjar löpa när beslutet om avvisning eller utvisning *fått* laga kraft eller när utlänningen förklarat sig nöjd med beslutet.

12 kap.

14 b §¹⁷

Om det av särskilda skäl finns behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen.

Om det av särskilda skäl finns behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen *eller bestämma en ny tidsfrist efter att tidsfristen löpt ut.*

15 §¹⁸

Beslut om avvisning eller utvisning som inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska verkställas snarast möjligt.

Innehåller ett beslut om avvisning eller utvisning en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen lämna landet senast när tidsfristen löper ut. Om utlänningen inte lämnat landet när tidsfristen löpt ut eller om beslutet om tidsfrist för frivillig avresa dessförinnan upphävts enligt 14 a §, ska beslutet om avvisning eller utvisning verkställas snarast möjligt därefter.

Innehåller ett beslut om avvisning eller utvisning en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen lämna landet *i enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut. Om utlänningen inte lämnat landet när tidsfristen löpt ut eller om beslutet om tidsfrist för frivillig avresa dessförinnan upphävts enligt 14 a §, ska beslutet om avvisning eller utvisning verkställas snarast möjligt därefter.

¹⁶ Senaste lydelse 2014:198.

¹⁷ Senaste lydelse 2012:129.

¹⁸ Senaste lydelse 2012:129.

Verkställighet av beslut om avvísning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

15 a §¹⁹

Har en utlänning inte lämnat landet när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till ett år.

Har en utlänning inte lämnat landet *i enlighet med beslutet om avvísning eller utvisning* när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till ett år.

Återreseförbud enligt första stycket får dock inte meddelas om beslutet om avvísning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas.

14 kap.

7 a §²⁰

Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela återreseförbud eller att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrationsdomstol.

Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela återreseförbud eller att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrationsdomstol. *Polismyndighetens beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett beslut om avvísning överklagas dock i samma ordning som beslutet om avvísning.*

Migrationsverkets avslag på en ansökan om att upphäva ett återreseförbud får överklagas till en migrationsdomstol.

Tidsfristen för överklagande av Migrationsverkets beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas.

Tidsfristen för överklagande av Migrationsverkets *eller Polismyndighetens* beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2017.

¹⁹ Senaste lydelse 2012:129.

²⁰ Senaste lydelse 2014:655.

Förteckning över remissinstanser

Följande remissinstanser har kommit in med svar: Riksdagens ombudsmän, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Göteborg, Förvaltningsrätten i Malmö, Justitiekanslern, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Migrationsverket, Barnombudsmannen, Umeå universitet, Diskrimineringsombudsmannen, Svenska Röda Korset och Sveriges advokatsamfund.

FN:s flyktingkommissariat – UNHCR, Amnesty International – Svenska sektionen och Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd – FARR har inte kommit in med något svar.

Utöver remissinstanserna har Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar kommit in med ett yttrande.

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Häri genom föreskrivs²¹ i fråga om utlänningslagen (2005:716) dels att 5 a kap. 1 och 4 §§, 8 kap. 21 och 22 §§, 12 kap 14 b–15 a §§, 14 kap. 7 a § och 16 kap. 6 § ska ha följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 8 kap. 6 a §, och närmast före 8 kap. 6 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a kap.
1 §²²

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden *har vistats i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid har haft, och vid tiden för ansökan har,*

1. *permanent uppehållstillstånd,*
2. *ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat och uppehållstillstånd i Sverige, eller*
3. *uppehållstillstånd i Sverige som anhörig till en person med ställning som varaktigt bosatt i en annan EU-stat.*

Vid beräkningen av vistelsetiden ska tid då sökanden haft uppehållstillstånd syftande till bosättning beaktas. Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, beaktas även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

En ansökan från en utlänning om ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska beviljas om sökanden *de senaste fem åren utan avbrott har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.*

Vid beräkningen av vistelsetiden för en sökande som har flyktingstatusförklaring enligt 4 kap. 3 § eller alternativ skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 a § första stycket, *räknas* även tiden mellan den dag då ansökan om asyl eller ansökan om ny prövning gavs in och den dag då asyl beviljades.

²¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna, i den ursprungliga lydelsen samt rådets direktiv 2003/109/EG om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/51/EU.

²² Senaste lydelse 2014:198.

Vid beräkningen av vistelsetiden ska vistelse i Sverige av tillfälliga skäl eller för studier inte beaktas.

Vistelse utanför Sverige under kortare tid än sex månader i följd och inte mer än tio månader sammanlagt under femårsperioden ska inte anses vara avbrott i vistelsen.

4 §²³

Ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska inte beviljas

1. medborgare i en EU-stat, *eller*
2. övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §.

1. en medborgare i en EU-stat,
2. övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §, *eller*

3. en utlänning vars vistelse i Sverige inte är av varaktig karaktär.

8 kap.

Avvisning eller utvisning av en utlänning som har tillstånd att vistas i en annan EU-stat

6 a §

När en fråga uppkommer om avvisning eller utvisning enligt 2, 3 eller 6 § av en utlänning som har ett giltigt uppehållstillstånd eller någon annan form av tillstånd som ger rätt till vistelse i en annan EU-stat ska den beslutande myndigheten uppmana utlänningen att inom en skälig tid självmant bege sig till den andra EU-staten. Den beslutande myndigheten får avgöra frågan om avvisning eller utvisning först om utlänningen inte har följt en sådan uppmaning.

Första stycket gäller inte om

1. Migrationsverket avvisar eller avslår en ansökan om uppehållstillstånd som enligt bestämmelser i denna lag eller någon annan författning får bifallas efter inresan till Sverige,

2. utlänningen nekas att resa in i landet,

3. utlänningen hejdas i samband

²³ Senaste lydelse 2014:198.

med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns,

4. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet, eller

5. det är sannolikt att utlänningen inte skulle följa uppmaningen.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om uppmaningar enligt första stycket.

21 §²⁴

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

Ett beslut om avvisning eller utvisning ska innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet *i enlighet med beslutet* (tidsfrist för frivillig avresa). Tidsfristen ska bestämmas till två veckor om utlänningen avvisas och till fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas.

En tidsfrist för frivillig avresa ska dock inte meddelas om

1. det finns risk för att utlänningen avviker,
2. utlänningen utgör en risk för allmän ordning och säkerhet,
3. utlänningen genom ett avvisningsbeslut nekas att resa in i landet,
4. utlänningen hejdas i samband med att han eller hon olagligen passerar en yttre gräns och då avvisas, eller
5. utlänningen avvisas av Migrationsverket med omedelbar verkställighet.

För EES-medborgare och deras familjemedlemmar gäller i stället för första stycket 12 kap. 15 § tredje stycket.

22 §²⁵

I ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet senast när tidsfristen löper ut.

I ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet *i enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut.

Tidsfristen för frivillig avresa

Tidsfristen för frivillig avresa

²⁴ Senaste lydelse 2014:198.

²⁵ Senaste lydelse 2014:198.

börjar löpa när beslutet om avvissning eller utvisning *vunnit* laga kraft eller när utlännningen förklarat sig nöjd med beslutet.

börjar löpa när beslutet om avvissning eller utvisning *fått* laga kraft eller när utlännningen förklarat sig nöjd med beslutet.

12 kap.

14 b §²⁶

Om det av särskilda skäl finns behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen.

Om det av särskilda skäl finns behov av en längre tidsfrist för frivillig avresa får Migrationsverket eller Polismyndigheten förlänga tidsfristen *eller bestämma en ny tidsfrist efter att tidsfristen löpt ut.*

15 §²⁷

Beslut om avvissning eller utvisning som inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska verkställas snarast möjligt.

Innehåller ett beslut om avvissning eller utvisning en tidsfrist för frivillig avresa ska utlännningen lämna landet senast när tidsfristen löper ut. Om utlännningen inte lämnat landet när tidsfristen löpt ut eller om beslutet om tidsfrist för frivillig avresa dessförinnan upphävts enligt 14 a §, ska beslutet om avvissning eller utvisning verkställas snarast möjligt därefter.

Ett beslut om avvissning eller utvisning som inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa ska verkställas snarast möjligt.

Om ett beslut om avvissning eller utvisning *innehåller* en tidsfrist för frivillig avresa ska utlännningen lämna landet *i enlighet med beslutet* senast när tidsfristen löper ut. Om utlännningen inte lämnat landet *i enlighet med beslutet* när tidsfristen löpt ut eller om beslutet om tidsfrist för frivillig avresa dessförinnan upphävts enligt 14 a §, ska beslutet om avvissning eller utvisning verkställas snarast möjligt därefter.

Verkställighet av beslut om avvissning eller utvisning av en EES-medborgare eller hans eller hennes familjemedlem som har rest in i Sverige får ske tidigast fyra veckor från den dag EES-medborgaren eller familjemedlemmen fick del av beslutet, om det inte finns synnerliga skäl för att verkställa beslutet.

15 a §²⁸

Har en utlännning inte lämnat landet när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbu-

Om en utlännning inte *har* lämnat landet *i enlighet med beslutet om avvissning eller utvisning* när en tidsfrist för frivillig avresa löpt ut ska den myndighet som meddelat

²⁶ Senaste lydelse 2014:655.

²⁷ Senaste lydelse 2012:129.

²⁸ Senaste lydelse 2012:129.

det ska bestämmas till ett år.

Återreseförbud enligt första stycket får dock inte meddelas om beslutet om avvisning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas.

tidsfristen meddela ett återreseförbud. Återreseförbudet ska bestämmas till ett år.

Ett återreseförbud enligt första stycket får dock inte meddelas om beslutet om avvisning eller utvisning inte får verkställas på grund av ett beslut om inhibition, en ansökan om uppehållstillstånd eller en ansökan om ny prövning eller om särskilda skäl talar mot att ett sådant förbud meddelas.

Prop. 2016/17:61
Bilaga 7

14 kap. 7 a §²⁹

Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela återreseförbud eller att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrations-domstol.

Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela återreseförbud eller att upphäva ett beslut om tidsfrist för frivillig avresa får överklagas till en migrations-domstol. *Polismyndighetens beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett beslut om avvisning överklagas dock i samma ordning som beslutet om avvisning.*

Migrationsverkets avslag på en ansökan om att upphäva ett återreseförbud får överklagas till en migrationsdomstol.

Tidsfristen för överklagande av Migrationsverkets beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas.

Tidsfristen för överklagande av Migrationsverkets *eller Polismyndighetens* beslut om återreseförbud enligt 12 kap. 15 a § börjar löpa den dag beslutet om återreseförbud meddelas.

16 kap. 6 §³⁰

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen.

I ett mål om avvisning är Migrationsverket motpart till utlänningen. *Detsamma gäller i ett mål om återreseförbud där beslut meddelats av Polismyndigheten i samband med ett beslut om avvisning.*

²⁹ Senaste lydelse 2014:655.

³⁰ Senaste lydelse 2013:648.

När ett beslut i ett säkerhetsärende överklagas är såväl Migrationsverket som Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i migrationsdomstolen och i Migrationsöverdomstolen.

I ett mål om uppehållstillstånd för den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott, eller om upphävande av ett sådant utvisningsbeslut, är Migrationsverket och, i fråga om ett säkerhetsärende, Säkerhetspolisen motparter till utlänningen vid handläggningen i migrationsdomstolen och i Migrationsöverdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2017.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2016-11-02

Närvarande: F.d. justitieråden Gustaf Sandström och Lena Moore samt justitierådet Ingemar Persson.

Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Enligt en lagrådsremiss den 13 oktober 2016 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Örjan Johansson.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Rubriken närmast före 8 kap. 21 §

Lagrådet noterar att rubriken före de bestämmelser som reglerar tidsfristen för frivillig avresa har en felaktig utformning, ”Tidsfrist för frivillig återresa och återreseförbud”. Lagrådet förordar att rubriken ändras till ”Tidsfrist för frivillig avresa och återreseförbud”.

14 kap. 7 a §

I första stycket föreskrivs att Polismyndighetens eller Migrationsverkets beslut att meddela ett återreseförbud får överklagas till en migrationsdomstol. Om Polismyndigheten i samband med ett beslut om avvisning också meddelar återreseförbud prövas enligt gällande bestämmelser de båda besluten av olika överinstanser, nämligen Migrationsverket respektive migrationsdomstol.

Enligt den föreslagna nya meningen i första stycket ska Polismyndighetens beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett beslut om avvisning överklagas i samma ordning som beslutet om avvisning, dvs. till Migrationsverket.

Ordalydelsen i den nya meningen täcker också det fallet att endast återreseförbudet överklagas. Överklagande ska därmed ske till Migrationsverket. Det är också lämpligt. När besluten meddelas måste utlänningsen få besked om vad som gäller vid överklagande och instansordningen kan inte vara olika beroende på om bara det ena eller båda besluten överklagas eller om avvisningen skulle komma att överklagas vid ett senare tillfälle. Vad som sägs i den allmänna motiveringen och i författningskommentaren kan ge intrycket att den ändrade instansordningen för återreseförbuden endast gäller om båda besluten överklagas. Att så inte är fallet bör klargöras under den fortsatta beredningen.

Det bör även under den fortsatta beredningen klargöras hur den nya bestämmelsen förhåller sig till 16 kap. 9 §. Enligt den bestämmelsen kan Polismyndighetens beslut om avvisning inte överklagas vidare till Migrationsöverdomstolen. Uttrycket ”överklagas i samma ordning” kan uppfattas som att det innebär att ett beslut om återreseförbud som meddelas i samband med ett avvisningsbeslut inte heller kan överklagas till Migrationsöverdomstolen.

I anslutning till vad nu sagts konstaterar Lagrådet att instansordningen i flera fall ter sig splittrad och att det finns ett behov av översyn. Det kan t.ex. ifrågasättas om det är motiverat att återreseförbud som Polismyndigheten meddelar utan samband med beslut om avvisning även i fortsättningen ska överklagas till en migrationsdomstol.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 8 december 2016

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Wallström, Baylan, Bucht, Hultqvist, Regnér, Andersson, Hellmark Knutsson, A Johansson, Bolund, Damberg, Bah Kuhnke, Strandhäll, Fridolin, Wikström, Eriksson, Linde, Skog, Ekström

Föredragande: statsrådet Peter Hultqvist

Regeringen beslutar proposition 2016/17:61 Uppföljning av återvändandedirektivet och direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning

Rättsdatablad

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
---------------------------	---	--

Utlänningslag
(2005:716)

32008L0115

32003L0109

32011L0051